

ÜLIÕPILASLEHT

SISU: Leo K. / Soome sõprus ja üliõpilaskond. — A. Muchel / Ameerika naisüliõpilased Tartus. — K-la T. / Õpimaksu kõrgendamise küsimus. Kas üliõpilaste arvu piiramise teostamine? — Välismaade teateid. — E. K. / Muljeid Rahvusvahelise Üliõpilasliidu (CIE) nõukogu istungilt Praagas. — Üliõpilasparlamendist. Edustuse koosolek 1. okt. — O. R. ja L. K. / Akadeemiline sõbruspüha. Soome ja Eesti üliõpilaspäevad Tartus (kirjeldus). — Akadeemilised teated.

№ 10

16. X. 26

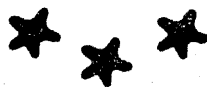
Härrad üliõpilased!

Teie sisseostukoht Tartus
oli, on ja jääb

A. Pääsukese äri

Tartus

Promenadi t. nr. 2.

Pesu-, trikoo- ja
galanterii kauplus.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

Soome sõprus ja üliõpilaskond.

Eesti ja Soome vaheliste üliõpilaspäevade korraldamine on ju ilus ja hää mõte. Ainult nende läbiviimine on toonud teinekord mõnegi väikese ülearuse üllatuse, kord siit — kord säältpoolt lahte. Ajalugu neil päevadel ju veel ei ole. Esimesi pidasime ainult läinud sügisel Helsingis, olles soomlaste külalisteks; teiste korraldamine jäi meie, eestlaste, kohustuseks.

Möödunud Helsingi ja Turu külastamised panid päevadele juba teatava suurejoonelise ja hoogsa aluse. Soomlastel on võimalusi soliidiks vastuvõtuks. Helsingi on siiski suurlinn ja Soome üliõpilaskond rikkaim põhjamaail. See kõik andis meie Eesti poolsetele osavõtjatele kaunimad muljed soomlastest, nende päälinnast, maast ja rahvast; nende otsekoheusest ja vastuvõtust nii töös kui pidutujus kannab igamees meist ilusamaid mälestusi. Ja kui meie oma ametlik esitus end taktiliselt mõnes asjas rohkem oleks kontrollinud, võiksime eestlaste seisukohalt täieliselt rahul olla esimeste hõimupäevadega Soomes.

Kui olid soomlased hõimupäevade teinud osaliselt kogu akadeemilise pere ühiseks asjaks, siis mindi ka meie pool samadest seisukohtadest välja: „Soome sõprus ärgu jäägu ainult vähema üliõpilasgrupi eraasjaks, vaid olgu

see kogu üliõpilaskonna kanda!“ Päevade juhtiva korralduse võttis seepärast enesele Tartu Üliõpilaskonna Edustus ühes T. Ak. Hõimuklubiga. Loodud korraldav päätoimkond koosnes mõlemi-poolseist esitajaist. Teisest küljest tuli aga täiel määral abiks korraldustöödel kogu meie organiseeritud üliõpilaskond. Iga organisatsioon saatis omad esitajad vastavasse eritoimkondadesse. Liikumas oli seega külaliste ja sõprade vastuvõtuks kogu Tartu akadeemiline vabariik, kuna Tallinna Tehnikumi õpilaskond meie päälinnas tarvilised korraldustööd läbi viis.

Nõnda siis, häämeelil võime ära märkida, et läinud üliõpilaspäevad meie kogu üliõpilaskonna poolehoiu ja kaasabi pärisid ja ainult selle tõttu sarnase massilise tähe all möödusid. See on aga vaid kasuks Eesti-poolsele Soome sõprusele ja huvile vennasmaa vastu. Hoogsam ja elulisem hõimumõtte ja aate levitaja on tegelikkude sõprussidemete loomine ja sõbra lähem tundmaõppimine tema enese kodus.

Meie tahtsime omi külalisi Soomest vastu võtta just sõpradena oma kodus, teha päevadest, mis nad meie juures veetsid, väikesed pidupäevad, nii enestele, kui ka külalistele. Üliõpilane, akadee-

miline naine ja mees säältpoolt lahte, pidid veetma need kolm päeva vabalt meie üliõpilaste ringis. Tarkade juttude, tuleviku töökavade ja üldiste sihtjoonte panemine jäeti ametlikkude esitajate hooleks, õsist ilmet kogu päevadele pidi andma kõnede ettekanded ülikooli aulas; kuna pääraskus langes siiski isiklikule kokkupuutumisele, tutvunemisele meie üliõpilasega ja tema eluga.

Eestlasena, ei julge väita, et meie täiel määral oleksime saavutanud omad kavatsused. Mõnigi asi ei tulnud nõnda välja nagu tahetud. Kuid meil enestel oli vähemalt tunne ja teadmine, et meie külalised on naaber ja vennasrahvusest, kes meid, meie hädasid ja tuleviku püüdeid kõige paremini mõistab. Hääl meelel teadsime, et külla sõitnud valgeid mütse kandvad naised ja mehed on meie sõbralikuma ja lähema akadeemilise pere liikmed. Ja meie vastuvõtt oli ka vastavalt tudenglik, lustline ja osalt kerge-meelnegi. Meie oleme ju siiski ainult üliõpilased, kellel õigus tõsise töö ja põhimõtteliste dissertatsioonide vahel ka rõõmsalt väikestele naljadele aega pühendada.

Ei tahaks aga väita, et see tõsine töö, mis ka pidupäevade kavas seisis, oleks jäänud täiesti

kahe silma vahele. Seda sugugi mitte. Aula referaat-koosolekud ei sidunud küll suuri hulki külalistest, ei ka omadest mitte. Kuid arvesse tuleb ikka seda võtta, et soomlased ei olnud tulnud vanasse Tartusse ainult nende ettekannete pärast. Võõras linn, meie üliõpilaselu ja selle vastavad avaldused sidusid siiski loomulikult rohkem.

Ja tegeliku töö tagajärjed!

Ametlikkude esitajate koosolekutel vastuvõetud resolutsioonid kindlustavad täiel määral neid hõimu-liikumise sihte ja abinõusid, milledega senini vastastikust tutvustamise tööd tehtud. Ei ole midagi eriliselt uut ja maidvalutavat neis vastuvõetud otsuseis, kuid seda ei võigi nõuda igal aastal, sest aeg on lühike sellekski, et eelmisel aastal vastuvõetud resolutsioone vähemalgi määral teostatada.

Väljaantud „Soome-Eesti Hõimualbum I.“ ei ole ju ideaalne. Palju on sisus juhuslikku, Soome keele sõnade redaktsioon mitte täpne, artiklite järjekord süsteemita jne. Kuid album on siiski päris soliid väljaanne, esitab ülevaate senisest lähenemistööst, tutvustab oleva seisukorraga üksikuil kultuurradadel, üliõpilaskondade kui ka poliitiliste vahekorradega. Raamat ei ole mitte ainult sisu ja informatsiooni allikaks, vaid aitab kaasa ka vastastikku keele õppimisele oma sõnastikulise tõlkega.

Edaspidi vist tuleb jätta referaat-koosolekud seni olnud kujul. Peame läbi viima hästi ja hoogsalt ainult pidulikud üliõpilaspäevade avamis- ja lõppkoosolekud, mis oleksid massilised ja äratustandvad. Külaliste vastavad referaadid nende maa, kultuuri ja hõimutöö üle kantakse ette aga eri referaatõhtutel pääasjalikult kohapäälse üliõpilaskonna liigetele, kust külaliste osavõtt suuremal arvul sugugi pole tarvilik. Need ettekanded oleksid ikka võõrastelt oma üliõpilaste laiematele hulkadele, vennasmaa, rahva ja selle kultuuri tutvustamiseks. Vahepääl istuksid muidugi koos

ametlikud üliõpilaskondade esitajad täies konverentsi korras, ja-gunedes vastavaisse erikomisjonidesse, ja teeksid oma tõsist ja edasiviivat konverentsitööd.

Kuid üldiselt tõmmates alla joone kahe sõbrad-tahtvad-olla üliõpilaskonna mõõdunud ühiste pidupäevadele, oleme päevade töö ja meeoleolu tagajärgedega rahul. Sest järele on jäänud tunne, et mitte kaugel pole aeg, kus nii Soomes kui ka meie väikeses kodus mõlemi rahva sõprus ja sugulustunne täies ulatuses valitsema pääsevad. See teadmine, et oleme kaks venda, üks siinpool, teine säälpool lahte, kel kummagil oma kodu merede ja järvede vahel kaitsta ja valitseda ühiste hädaohtude ja vaenlaste vastu — see viib meid üksteisele kindlasti nii kultuuriliselt kui poliitiliselt lähemale. Senini on küll see lähenedamine vaid kultuuriline olnud, kuid sisemiselt tunneb eestlastest igaüks, et see on samavõrra tegeliku poliitika küsimus. Kaks võrd-selt tugevat kaaslast, kumbki omas väikeses ja iseseisvas kodus, peame astuma ühiselt tuleviku vallutamisele, et kunagi oleks kogu Põhjamaa, alates Botnia lahest ja Baltimerest ja ulatudes kuni Uraalideni, uuesti meie rahvuste käes. See on tuleviku suursiht! — Sest ainult suurtes ja laiades võimalustes võib tõusta püsiv, tugev ja võidukas kultuur. Ja meie rahvused väärivad seda, et olla tulevikus tõsiselt suured ja võimsad.

Kui meie ise seda ühist seotud saatust varakult ei tunne, siis viivad meid sellele äratundmisele need vapustused ja katsumised, millest meie ei pääse siis, kui jonnakalt üksikult kumbki omi radu käia püüame.

Üliõpilaste hool ja tahtmine olgu seda tunda esimestena. Võtta seda teadmist arvesse ja kanda seda täie veendumuse ja hooaga ka meie rahvastesse. Teil soomlastel säälpool lahte on see ehk raskem, sest teil on teel ees tugev traditsioon ja vanad harjumused, kujutletud sõbrad ja aita-jad varematest aegadest. Kuid

mõlemi hõimu sõpruse süvendamine ei nõua ju mitte teie lõpulist loobumist ehk koguni vaenujalale asumist teile nii väga silmis seisva Skandinaaviaga. Ka meil on oma Läti —

Kui loete sõprussidemeid meiega siin lõunapoolsel Soomelahe rannikul ainult pidumeeleolu ja unistuste hulka, siis tunneme, et see ei ole nii. Realiteet on kaitstud just siitpoolt.

Meie, eestlased, oleme teinud selle Soome sõpruse tunde kogu üliõpilaskonna asjaks. Seda ei taotle meil enam mitte ainult üksikud, vaid see on saanud nüüd meie vana, tugeva ja traditsioonirikka üliõpilaskonna ühiseks püüdeks. Tehke ka teie seda oma üliõpilaskonnas. Siis oleme jõudnud sammu edasi sellele suurele ja igavesele sihile, mis on meie rahvastel mõlemail: saada suurteks nii poliitiliselt kui kultuuriliselt.

Eesti üliõpilased ei usu kõnelusse väikesest rahvast, tillukesel maal, kes ajab läbi ainult piskuga, alatises kartuses oma olemasolu eest üldse. Ei seda mitte! Näeme tulevikus Suurt-Eestit tema piirides, tugevana, juhtivana ja püsivana, kelle kultuur aitab kanda kogu inimkonda. Meie usk enesesse ja oma rahva võimistesse ei ole sugugi väiksem kui teil Soomes. Oleme püsivad ja jonnakad! Kuid meil on ka kiiret otsustamist, hoogu ja alatist rahutust hinges ja tahtmist jõuda uutele võimalustele. Meie ei saa tuleviku võitmises soomlastist mitte taga olema, vaid kindlasti kõrvuti, kui mitte eesvõitlejaina natukene ees. See on meie usutunnistus ja selles on meid väikeselt uuesti kinnitanud Tartu hõimupäevad.

Nüüd aga, kus veel vaid üliõpilased oleme, teie säälpool Soome lahte — meie siin Peipsi ja kahe mere vahel, ütleme meie eestlased, et teie siiski meile meeldite, vaatamata teie mõnelegi suurele žestile meie arvel. Mui-game väiksel sellele ja laseme lõbusalt Soomet ja tema akadeemiaid elada.

Vivat et respublica...!

Vivat academia...! Leo K.

Ameerika naisüliõpilased Tartus.

22. juulil jõudsid 28 ameerika naisüliõpilast kahes grupis, Mount Holyoake ja Ohio colleg'itest aurik „Rüngen'iga“ Tallinna. Tallinnas võtsid neid vastu tehnikumi üliõpilased. Esimesel päeval tutvuneti linna ja ümbrusega. Teisel päeval sõitsid külalised Narva ning sealt autodega Jõhvi. Jõhvis asuti rongile, kust siis reis Tartu poole läks. Juhtidena

sõitsid kaasa Tallinna Tehnikumi üliõpilased ksv! ksv! Lepp ja Tõnisson. 24. varahommikul jõudsid külalised Tartu Jaama oli vastu võtma tulnud hulk ksv! ksv! Et külalised kaunis väsind, siis lasti neil välja puhata. Üliõpilasmajas oli korraldatud hommikueine. Üliõpilaskonna poolt tervitas ksv! Önnapuu. Peale külaliste korterisse paigutamist asuti linna vaat-

lemisele. Käidi ülikooli raamatukogus, Tervishoiu muuseumis. Wiibiti ka karskuskongkressi istangul. Öhtul oli külalised „Vanemuisesse“ „Eesti öhtule“ palutud. Ettekanne- test meeldisid neile kõige rohkem rahvatantsud. Iseäranis tuljak ja pulga-tants. 25. hommikul sõideti Raadi mõisa, muuseumi vaatama. Sellejärele vaadati filmi „Eesti“

Ameerika naisüliõpilased Tartus.

kino „Athenas“. Väljatulekul kinost filmiti Uue-ilma kaasvõitlejaid. Peale lõunat kella 2 päeval sõideti kahe autoga Pühajärvele. Pühajärvel, käidi vaatamas saari, supeldi ning veedeti lõbusalt aega. Öhtusöök oli Voki talus. Ei pannud tähelegi, kui ärasõidu aeg Pukka kätte jõudis. Lahkumine Pukas oli õige soe. Pukast sõitsid kaasa meie juhid hra dots, H. Perlitz ja ksv! A Muchel. Eesti Valka jõudes olid juba Läti naisüliõpilased vastas, kes siis külaliste juhtimise oma peale võtsid.

Esimene peatus oli Sigulda. Peale einet käidi Krimuldas ja Turaides ning teistes vaatamisväärilikes kohtades. Lõuna oli Krimulda sanatooriumis, kust siis Siguldisse tagasi pöörati, et autodel Riia mereranda sõita. Siin tahtsid meie juhid kodu pöörata, kuid lätlaste lahkkel kutsel sõitsid ühes. Majorenhofi jõudes paigutati meid „Jurmalex“ hotelli. Pidulikul öhtusöögil tervitas kaugeid külalisi M. Plensners. Öhtul käidi veel Riia mererannas, 27. hommikul sõideti Riiga, kus siis pealiskaudne

linnaga tutvunemine algas. Läti välisministeeriumis näidati filmi Läti kurortidest. Öhtul oli koosviibimine Läti naiskorporatsioonis „Daugavietes“, kuhu ka Läti välisminister K. Ulmanis oli palutud, kes kõnega Läti üle esines. Sealt lahkusid meie juhid. Lahkumine oli õige südamlük ja kodune. Eestist olla nad kahjutundega lahkunud, ühes viies kõige paremaid mälestusi lühikesest siinviibimisest. Palusid tervisi edasi anda Tartu ja Tallinna ksv! ksv!, mida ma siin ka heameelega teen.

A. Muchel.

Õppemaksu kõrgendamise küsimus.

Kas üliõpilaste arvu piiramise teostamine?

Juba kauemat aega liikusid üliõpilaste ringkondades kuuldused õppemaksu kõrgendamise kohta. Kuna juba kauemat aega päeva- korral oli haritlaste üleproduktiooni ja sellega ühenduses ka üliõpilaste arvu piiramise küsimus,

siis oletati, et seda küsimust kõige paremini soovitakse lahendada õppemaksu kõrgendamise teel: tarvitseb ainult hästi kõrge õppemaks määrata, ja — üliõpilaste arv ongi kahanenud. Sellest siis ka kuuldused 14.000 ja

10.000 margalisest õppemaksust aastas.

Möödus suvi, saabus sügis. Käesoleval õppeaastal tööle asudes hingasid paljudki kergendatult: õppemaks oli kõrgendamata. Kadus ka usk kuuldustesse.

Kahjuks ei jäänud kõik nii . . . Teostus see, mida enam ei oodatudki:

Ülikooli valitsuse nõukogu otsusega 28 septembril s. a. kõrgendati tuleva semestri õppemaksu 3500 marga pealt 5000 margani, välismaalastel aga 10.000 margani.

Otsus on motiveeritud puhtmajanduslikult; ülikooli valitsusel oli täita rida hädalisi ülesandeid, mis lahendamist nõuavad. Nii tahtakse suuremat tähelepanu teadusliku töö tõstmise peale pöörata, eriti aga õppejõudude ettevalmistamiseks ja teaduslikuks täiendamiseks, õpiabinõude muretsemiseks, uute institutide ja õppetoolide sisseadmiseks jne.

Selleks on aga raha tarvis.

Haridus- ja rahaminister on teatanud, et riigil pole võimalik eelpooltähendatud otstarveteks krediiti anda, sellepärast soovitati sealte poolt võimalust mõõda ülikooli erisummaksid suurendada õppemaksu tõstmisega.

Sellest oli tingitud ka õppemaksu kõrgendamine.

Otsust läbi viies hellitas ülikooli valitsus end lootusega, et see kehvamatele üliõpilastele takistusi ei tee õpitöö jätkamiseks, kuna võimalus on ligi 20% üliõpilasi õpperahast vabastada.

Kahjuks peab konstateerima, et ülikooli valitsuse otsus tahes või tahtmata siiski tuntavalt üliõpilaste arvu kahanemiseks kaasa aitab, seda just kehvamate üliõpilaste arvel.

Meie üliõpilaspere on oma majandusliku olukorra poolest väga mitmekesine, ühe katuse alla on koondunud niihästi jõukad, kui ka vaesed. Eriti rohkearvuline on viimaste pere. Et ka nendele võimaldada kõrgema hariduse saamist, on ülikooli valitsus vastutulekut ilmutanud õppemaksust vabastamise kui ka stipendiumite määramisega. *Seda määrust ei saa aga täies ulatuses läbiviidavaks lugeda, vaid paratamata tulevad siin esile väärarused.

Õppemaksust vabastamise, kui ka stipendiumi määramise juures peetakse kinni kahest põhimõttest,

esiteks, et üliõpilane, kes toetust palub, majanduslikult tõesti viletsas olukorras on, teiseks nõutakse soovijalt edasijõudmist õpitöös. Nende põhimõtete tegelikul teostamisel tulevad paratamata esile puudused, mida isegi ülikooli valitsus kõige parema tahtmise juures ei saa ära hoida.

Suuremaid raskusi teeb just tõelise majandusliku olukorra kindlakstegemine. Kuna ülikooli valitsusel võimata on isiklikult kõiki abipalujaid tunda, nõuab ta selle kindlakstegemiseks kohapealsetelt asutustelt saadud tunnistust abipaluja varandusliku seisuga üle.

Kahjuks pole aga mitte igal üliõpilasel võimalik seda nn. „vastasustunnistust“ saada, sest tihti ei tea tunnistust väljaandev asutus isegi tõelist olukorda ja võib selle tõttu täiesti eksliku tunnistuse anda. Nii on tulnud ette juhtumisi, et tunnistusi on antud välja nendele, kes seda mitte pole õigustatud saama, kuna päris vaeste vanemate laps sellest ilma jääb, ehk sarnase tunnistuse saab, mis ei võimalda õpperahast vabastamist. Eriti tuntavalt kannatavad selle all just väikekohaomanikud, väikekaupmehed, popsid j. t., kellel oma väikene sissetulek ja ulualune on, mis aga siiski küllaldane pole kõikide väljaminekute katteks.

Õige raskendatud olukorras on isegi paljud taluomanikud, kellel küll nimeliselt varandus olemas on, mis aga võlgadega ülekoormatuna tegelikult sissetulekuid ei anna.

Kõigil sarnastel kodanikkudel puudub võimalus tunnistust, ja sellega ka toetust saada.

Paljud loobuvad ka lihtsast häbelikkusest selle t. m. alandava tunnistuse saamisest, olgugi, et endal tarvidus selleks on olemas.

Tahes või tahtmata tuleb kõrvalteenistust muretseda, kas tundide andmise või mõnesse kantseleisse ametisse minekuga, nagu seda väga ja väga paljud teevad. Raske ja kurnav kõrvalteenistus halvab korraliku õpitegevuse ja mõjub tervisele.

Kuid mitte kõik ei saa selle õnne osaliseks, et kõrvalteenistuse leiavad. Paljud katsuvad sissetulekuid saavutada oma väljaminekute piiramisega, eriti aga toidu

suhtes. Ei ole mitte haruldased juhused, et õpperaha tasumiseks nii mõnestki lõunasöögist loobutakse.

Paratamata nähtuseks on, et esimesel õpiaastal abipalujale toetust ei anta, sest soovitakse näha selle edasijõudmist õpitöös. Millist edasijõudmist võib aga näidata üliõpilane, kes korraliku õpitöö asemel omale kõrvalteenistust pidi hankima? . . .

Raskendatud majanduslik olukord halvab korraliku õpitegevuse, mis kordkorralt ülikooli lõpetamise tähtaja kaugemale, ja sellega ka õppemaksust vabastamise ja stipendiumi saamise lootuse tulde viib. Sünnib paradoks, et toetust ei saa majanduslikult kehvad üliõpilased sellepärast, et nad oma elu ülespidamiseks kõrvalteenistuses olles korralikult õpitööd ei saa teha! . . .

Ei ole siis ime, et muidu väga andekad ja teguvõimsad isikud 8—10 aastat ülikoolis viibivad. Kõrvalteenistus nõuab peaaegu aja enesele, toetust nad ülikooli valitsuselt ei saa, sest pole korralikult õpitöös edasi jõudnud, ja nii venib see olukord aastast aastani.

Sarnaselt olukorras olejaid üliõpilasi pole aga mitte vähe.

Üldiselt nõuab ülikoolis olemine õige suuri väljaminekuid. Kaugele suurem osa üliõpilasi on väljaspool Tartut, kes peavad kandma niihästi ülalpidamise kui ka õpikulud. Kuivõrd majanduslikult ülekoormatud ollakse, näitavad ametlikud andmed:

1925 aasta jooksul on ainult õpperahamittetasumise pärast eemale jäänud 249 üliõpilast, neist 100 I ja 149 II semestril. Ülikoolile teadmata põhjustel on eemale jäänud 522 üliõpilast, neist 203 üliõpilast I ja 319 üliõp. II semestril, kogu summaseemale jäänuid 771 inimest. Kahtlemata on nendest enamused majanduslistel motiividel lahkunud.

Milline olukord oleks aga siis, kui üliõpilaste pinguli tõmmatud majanduslist eelarvet veel uue väljaminekuga koormata?

Paratamata jõutakse selle resultadini, et õppemaksu tõst-

Tervitusi üliõpilaspäevadele.

Pääle vennasmaade riigipäade ja vastavate ministrite tervitusi ja nende tervitajate, kes isiklikult päevadel viibisid, on kirja ja telegrammi teel tervitusi saatnud veel terve rida juhtivaid poliitika- ja kultuurtegelasi.

Eesti poolsetest kutsutuist: saadik Helsingis A. Hellat, saadik Londonis dr. O. Kallas, prof. A. Saareste, haridusm. kooliosak. juhat G. Ollik, lektor V. Grünthal-Ridala, „Vanemuise“ dir. V. Mettus, T. maakonna valitsuse esimees Saar, Organisatsioonidest: E. Ü. S. „Põhjala“, Ak. Emakeele Selts, E. Koolinoorsoo Kesklüü, T. Kommertsgümn. ja Kaubanduskooli õpilasing ja hõimuring.

Soomest on tervitanud: kantsler prof. V. H. Suolahti, rektor prof. A. Tulenheimo, rektor prof. W. A. Koskenniemi, prof. J. J. Mikkola, prof. R. W. Erich, prof. E. A. Tunkelo, prof. Y. J. Wichman, prof. L. Kettunen, prof. A. M. Tallgren, prof. U. T. Sirelius, prof. K. K. Teräsvoori, prof. K. Krohn, prof. J. G. Leiviskä, prof. V. Tarkiainen, prof. A. R. Niemi, prof. T. Laitinen, prof. K. Väisälä, prof. J. G. Granö, prof. M. O. Rapola, prof. J. V. Lehtinen, saadik Eest's dr. K. Holsti. Leeni ja Emil Vesterinen, saatkonna sekretäär Orasmaa, A. O. Väisänen, Matti Fesonen, pr. Ellinor Ivalo, kujur Alpo Sailo, mag. E. A. Saarimaa, mag. N. Kärki, mag. M. Haavio, mag. L. Hakulinen, E. Kaila, dr. J. O. Ruuth ja rida teisi.

mise tagajärjel paljud kehvemad üliõpilased kas otsekohe nüüd ehk mõne aja pärast on sunnitud õpitööst eemale jääma, või ülikooli lõpetamise tähtaega kordkorralt edasi lükkama, sest praegune toetuse saamise kord ei võimalda igal abitarvitajal toetust saada.

Üliõpilaste arvu piiramine on teostunudki puht majanduslistel motiividel just kehvemat üliõpilaste arvel.

Nüüd vähe statistikat.

1925 a. aruande järele on ülikoolil krediite kasutada olnud: riigi kassast — 133.246.694 marka, ülikoolivalitsuse erisummadest — 46.511.116 marka, kliinikute, instituutide ja Maarjamõisa arvel (ilma Raadimõisa ja õppemetskonnata) 95.672.116 mk.,) kogusummas sissetulekuid 275.429.927 mk.

Väljaminekuid on olnud: riigikassa summade arvel 132.379.075 mk, ülikooli valitsuse

erisummade arvel 30.847.028 mk., kliinikute, instituutide jne. arvel 78.936.713 mk., kokku 242.163.437 mk. Rahaline läbikäik aruande aasta jooksul oli 730.556.997 mk.

Kõik need sissetulekud ja väljaminekud on ülikoolil selleks olnud, et 4594 üliõpilasel kõrgemat haridust saada, kes edaspidi riigi huvides töötama saavad. Kui väljaminekutest eraldada ehituste ja remontide peale minev summa — 14.847.000 marka, kui mitte iga aasta korduv väljaminek, siis näeme, et iga üliõpilase peale 45—50.000 marka kuludest langeb, s. o. mitme ja mitmekordselt enam, kui ta ise õpirahana ülikoolile annab.

Kui nüüd õppemaksu kõrgendamist saadavale summale — 4,5 milj. marka (3000 üliõp. à 1500) kõrvale seada need summad, mida riik iga eemalejäänud üliõpilase peale iga aasta kulutas, juure arvates väljaminekud ja pikemaks venitatud õpiaasta eest, siis näeme, et väljaminekud mitmekordselt oodatud „tulu“ ületavad.

Nii palju riiklisest seisukohast vaadatuna. Kui statistika tegemise juures arvesse võtta need väljaminekud, mis üliõpilane asjata kulutas enese ülalpidamiseks, siis peab rahvamajanduse seisukohalt vaadatuna küsima, milleks sarnane reform?

Kas raha- ja haridusministritel siis tõesti võimalik pole neid väljaminekuid katta, mida ülikooli valitsus tingimata hädatarvilikuks ja mõödapääsematuks peab?

Ühe tuntud ja üldiselt lugupeetud professoriga juttu ajades kuulsin, et ülikooli ringkondades liikuda jälle uus sissetulekute saavutamise moodus „eksamite maksu“ näol. Tahaksin uskuda, et see kuuldus ainult kuulduseks jääb . . .

Õppemaksu kõrgendamise küsimus on ka üliõpilaskonna edustuses arutusel olnud, kelle meeletu peegeldab kv! Adamsi poolt esitatud ja üksmeelselt vastuvõetud resolutsioon:

„Edustus avaldab kahetsust, et küsimus on otsustatud üliõpilaskonna arvamist ära kuu-

lamata ja rõhutab, et õppemaksu tõstmine ei ole vastuvõetav üliõpilaskonnale, ja kohustab erilist komisjoni astuma kiires korras samme selleks, et õppemaksu tõstmise otsus saaks revideerimisele võetud.“

Komisjoni valiti edustuse liikmed A. Prüüs, V. Adams ja M. Mikkelson.

K-Ja. T.

CIE Täidesaatva Komitee koosseis 1926 a. — 1927 a.

President

Jan Balinski-Jundzill (Poola).

Esimene vicepresident
Iverson S. Macadam.

Vicepresidendid

Herbert Graessler (Taani), Thors-ten Bergh (Rootsi), de Rocca-Serra (Prantsuse), V. Paleček (Tšehhoslovakkia).

Keskbüroo juhataja
Jean Bauguil (Belgia).

Peasekretäär
Spartaco Orazzi (Itaalia).

Abisekretäär 1926/27
Hans Boshardt (Schveits).

Abisekretäär 1927/28
A. Bascheff (Bulgaaria).

Laekahoidja
T. P. MacDonald (Skoti).

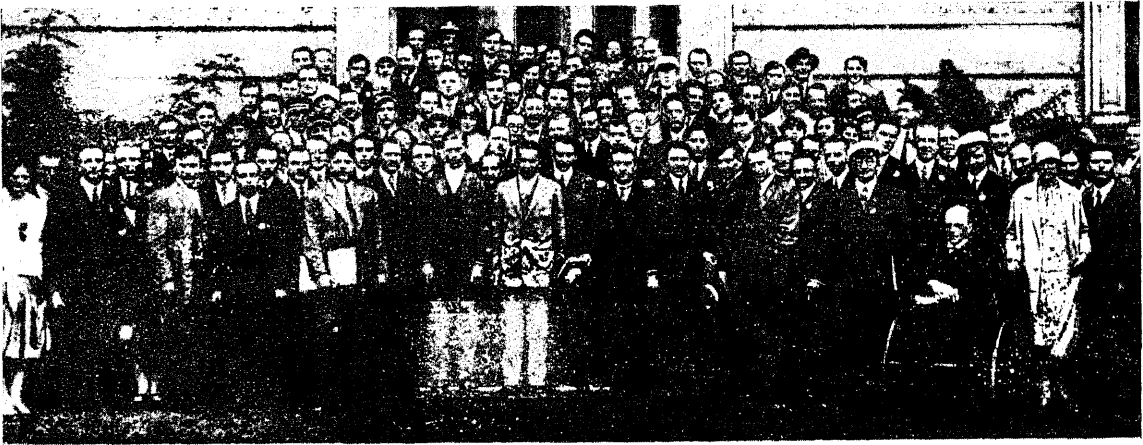
Komisjonide juhataja
Iverson S. Macadam.

Spordi komisjoni juhataja Jean Petitjean (Prantsuse).

*

CIE III komisjon töötab pikemat aega juba Rahvusvahelise õpireisi-juhi väljaandmisel. Praaga konverentsil jagati esitajaile korrektuurid, mis 1 okt. kesk-kohale tagasi pidi saadetama, nõnda et lähemal ajal oodata võib raamatu trükist ilmumist.

Am. ekskursiooni hea korralduse eest on korraldava büroo poolt Eesti üliõpilaskonnale mitmekordset tänu avaldatud.

Praaga rahvusvahelisest üliõpilaste konverentsist osavõtjate kogupilt.

Muljeid Rahvusvahelise Üliõpilasliidu (CIE) nõukogu istungilt Praegas 18—28 aug. s. a.

Tänavu tõmbas ajalooline Praaga enesele terve üliõpilasilma tähelepanu ja võib öelda mitte asjata — on ju Rahvusvaheline Üliõpilasliit omakorda rahvaste liit väikeses maastabis.

Ka siin on põnevamaks küsimuseks Saksa üliõpilaskonnaga koostöö uuendamine; mitte vähema tähtsusega pole vast keelte küsimus, mille taga varjul on ühe ehk teise rahva prestiiži küsimus.

Üliõpilaselu ajalukku jääb Praaga konverents kahtlemata püsima — see on juba Praaga prestiiži küsimus — sest Praaga armastab sündmusi märkida ajaloo leheküljile.

Praaga ise on kui lahtine ajaloo-raamat, otse masendavalt mõjub see möödunud aegade mälestusmärkide rohkus: vastu sinist taevast profileeruvad kesk-aegiste kirikute ja, õieti omapärased Praagale, raekoja ja sildade uhked tornid ja teravad tipud, mis eemal silmapiiril sulavad halli uttu, nii et linna kujutella võib ilma otsata.

Tõsiselt ilus on see linn udus, asendatud mitmele mäekingule kahelpool Moldaut, ühendatud mitmest sillast, nende hulgas ajalooline Kaarli sild Ristilöödu kujuga, millest vanajutu järele rootsi väed edasi ei pääsenud.

Nii on mälestusmärke igast valitsusjärgust, ja neid on Praaga palju näinud, raske on siin kõike loetleda — ei saa aga siiski mööda minna vanast Böhmi kuningate lossist, mis kõrgelt mäekingult nagu titaan külmas rahus valitseb linna, ja esimesena sissesõitja pilgu enesele tõmbab.

Praagu elab lossis Tšehoslovakkia president Massaryk, kelle populaarsusest tunnistuse annavad lugematud temanimelised asutused nii Praegas kui ka terves riigis.

Sellane on konverentsi ümbritsev õhk-kond.

Ei saa salata, meie aeg möödub rahvusvahelise tähe all, meie aja mäletusmärgid räägivad tulevastele põlvetele teist

keelt — mitte ainult ühe ehk teise rahva vägitegudest, vaid palju enam kõigi rahvaste koostööst.

Ei ole küll kerge ehitada vanule alusele, millistest mõningad alles tugevad, uut ehitust sootu teistsuguse tehnika nõuete kohaselt.

Ka üliõpilaste rahvusvahelises koostöös tuntakse neid raskusi — sest ehitajaid on palju ja nii mitmekesiseid.

Ei olnud kerged lahendada ka tänavused tüliküsimused, ometi tundub, et CIE juba väljas on lapsekingist — osatakse õigel ajal kokkulepet saavutada.

Konverentsi pidulik avamine sündis 18. VIII. 26. Praaga raekojas, järgnevad täiskogu ja komisjonide istungid peeti üliõpilasmajas (Akademický Dům), seal-samas olid esitajatele eined korraldatud.

Esimene tööpäev oli aruannetele pühendatud, millistest silma paistis, et üksikud üliõpilaskonnad tööst energilisemalt osa on võtnud kui eelmisel aastal — see asiolu on uuele hoonetele tugevamaks nurgakiviks. Pole vast huvitusest tähendada, et Eesti üliõpilaskond nende hulka kuulus, kes esimesena CIE't kaastööga on toetanud.

Üliõpilaskondade tegevusaruannetest võib kaheksa ühelt mainida: ühed — alles asutatud, kirjeldavad oma seesmist korraldust, teised — kes juba töö tagajärgedest võivad kõnelda.

Aruannetele järgnevad tööd üksikutes komisjonides. Põlevad küsimused, nagu Saksa ja keelte küsimused, kuuluvad esimese komisjoni võimupiirkonda — sellepärast saal alati tungil täis just kui täiskogu istungil.

Keelte küsimuses viiakse läbi ankeet, iga delegatsiooni juht üksikult pidi vastama täidesaatva komitee ees kolmele küsimusele:

- 1) Mitu keelt CIE's tarvitusele võtta?
- 2) Missugused keeled?
- 3) Erisoovid keelte küsimuses?

Natuke iseäralik situatsioon, kuid sellega arvati ära hoida delegatsioonide vastastikust mõjutust.

Selle ankeedi põhjal pidi täidesaatev komitee hiljem komisjoni vastava ettepanekuga esinema.

Täiskogu istungil päevakorras Hollandi vastuvõtt.

Propaganda komisjon kannab ette oma seisukohta, kust selgub, et Hollandi üliõpilaskonna korraldus ei vasta seni vormiliselt kõigile nõuetele — nimelt ei koonda „Algemeene Senaten Vergadering“ kõiki Hollandi üliõpilasi, puudub täiesti naisüliõpilaste esitus.

Hollandi esitajad rõhutavad siiski tähtsust Hollandi üliõpilaskonnale juba nüüd täisõiguslise liikmena vastu võetud saada, kuna mingisuguseid takistusi ei olevat, et kõik üliõpilased „Algemeene Senaten Vergaderingis“ esitatud oleksid.

Asutakse hääletusele, ühelt poolt (Prantsuse orientatsioon) nõutakse kindist hääletust. Hääletamise tagajärg näitab, et Holland tarvilikku $\frac{3}{4}$ häältest saanud ei ole — seega mitte vastu võetud pole täisõiguslise liikmena. Sellepeale lahkuvad Hollandi esitajad koosolekult.

Tehakse ettepanek, Holland esialgu vastu võtta vabaliikmena, temalt kolme kuu jooksul nõudes vormivigade kõrvaldamist, mille järele Holland automaatselt täisõigusliseks liikmeks saaks.

Ettepanek läheb läbi, kuid üldiselt valitseb piinlik meeleolu, Hollandi esitajate ees, kes sel teel olid sunnitud koosolekult lahkuma, on ju praegu CIE täisõigusliste liigete seas mitmed üliõpilaskonnad, kes ei koonda enese ümber kõiki riigi piirides asuvaid üliõpilasi. Täidesaatva komitee täiendavad valimised ühe aasta peale ei tekitas esialgu suuri raskusi.

Presidendiks valiti tagasi J. Balinski-Jundzill (Poola) ühel hääl.

I-ks vicepresidendiks — Ivison S. Macadam (Inglise) ühel häälel tormiliste kiiduavaldustega.

Kaks vicepresidenti Rocca-Serra (Prantsuse) ja Paleček (Tšehhoslovakia) valiti samuti ühel häälel.

Alles peasekretäri valimisel tekivad raskused: üles seati kaks kandidaati: Orazzi (Itaalia) ja Boshardt (Schveits) hääletamisel saavad mõlemad kandidaadid poolt 9, vastu 9*), peale nelja, viiekordse ümberhääletamise valiti peasekretäriks Orazzi 10 häälega 8 vastu.

Uus võitlus algab abisekretäridel valikul; jälle kaks kandidaati: Boshardt (Schveits) ja Bascheff (Bulgaaria). Peale lõpmatute ümbervalimiste jääb kavakindlalt üheksa üheksa vastu, valimised lõkatakse edasi järgmise täiskogu istungini.

Ühel häälel valitakse laekahoidjaks MacDonald (Skoti).

Istung katkestatakse, et sõita ühiselt Böömi paradiisi. Sealolek kujunes nii mõnelegi omapäraseks paradiisiks, ei olnud neil vahet päeva ega öö vahel, ei olnud lahendamatu küsimusi, ei tööd, ega pingutust — üks püha püha alati. Kuid neid oli väiksem osa, suurem hulk käis Böömi mägedes tõsist paradiisi teed, mis vaevane nagu kirigi ennustab. Taevas ei olnud sugugi armuline, ja nii tuli paradiisis käijatel pori sees läbi vihma seda ilu imetleda.

Meeleolu siiski kõigil suurepärane, loodusnähtus, nagu seda on Prachovi mäed, pole kaugeltki igapäevane: kõrged paljad kaljud nagu sõrmed vastu taevast omis huvitavais kombinatsioonides, andes põhjust muinasjutulisele illusioonile. Näib, need kaljud on nagu nõiduse väel üles kerkinud keset viljarikkaid nurmi

Teel Praagasse peatati Hradec Královés, praegu vaikne linnakene Elbe kaldal, omal ajal tugev Austria kindlus Königsgratz. Vaadeldi linna ja linna muuseumi, kus mudelitena on jäädvustatud linna ajalooline minevik. Rännakute järele läheb töö Praagas seda hoogsamalt, on suudetud üksteisega tutvuneda, võib olla isegi sõbruks saada.

Huvitava pilti pakub see rahvusvaheline pere. Siin on esitatud pea kõik Euroopa rahvad, ei puudu tänavu ka rohkearvuline Ameerika esitus, eriliste ovatsioonidega võeti vastu Hiina ja India esitajaid, kes tänavu esimest korda konverentsile ilmunud.

Teravalt torkavad silma üksikute rahvuste isäraldused: siin vaiksed tõsised põhjamaalased, rootslased, soomlased, juba elurõõmsama taanlased, seal elavalt žestikuleerivad lõunamaalased — itaallased, bulgaarlased, prantslased, eriti lõbusad skotlased, rahvusriietes, kes parajal juhusel omi üliõpilaslauale ette kannavad. Tundub mitte niivõrd rassilisi lahkiminekuid, kuivõrd loodusest tingitud karaktereid.

Nõnda ergelus.

Ka koosolekul selgub terav vahe loogiliselt, aipult seaduspiires mõtleja prantslase ja humanistlikult mõtleja inglase vahel — ühed kõvasti kinni kord

loodud vormi küljes, teised ainult oma mõistuse ja arusaamise peale põhjendades.

Mõlemad pooled leiavad omale poolehoidjaid, olgu see tingitud poliitilisest sõprusest, olgu samasest mõttelaadist.

Loomulikult ei puudu ka üht ehk teist kõrvalekaldumist, kuid põhimõttelistes küsimustes on ikka kaks leeri. Mõlemad pooled on kui plus ja miinus üheväärsed, mis teineteist anulleerivad ja mis valimistel palju raskusi tekitavad — nõnda see kavakindel üheksa üheksa vastu — ei saa paigast!

Kogu täidesaatva komitee liikmeid ja saadikuid Praaga konverentsilt.

Keskel: Jan Balinski - Jundzill — president.

Vasakul: Ivison S. Macadam — I-ne vicepresident.

Üksikutest isikutest on president Balinski (Poola) küll kõikide usalduse ja lugupidamise võitnud oma täiesti erapooletu ülesastumisega.

Kuid nagu ta ise on mõistuse kaine inimene, hinnatakse teda ka kainelt tegude järele ilma üleliigse vaimustusega.

Kahtlemata, kõige populäärim CIE-s on Ivison S. Macadam (Inglise) I-ne vice president.

Juba tema ilmumisel tekib eriline vaimustatud elevus.

Ovatsioonid ei taha lõppu olla, tema valgejuukseline pea naeratav nägu võidab kõiki. Ei eksi vist mitte, tähendades: Macadam on CIE hing ja CIE on Macadami usk!

Oma suurjoonse taktikaga on ta mõnikord üle aidanud kriitilisi silmapilkel; tema juhatusel töötav komisjon on kõige enam praktilisi resultate saavutanud

Alati lõbus skotlane MacDonald loob ikka enese ümber samase meeolu, kõige

selle juures on ta korralik laekahoidja juba mitmendat aega.

Ei puudu teistelgi omi häid omadusi, mis neid enam ehk vähem populääriks teevad, nõnda üksikute delegatsioonide juhid, teiste hulgas Ameerika — kes pikad kõned maha peab ameerikalikus inglise keeles, millest keegi suurt jagu ei saa, kuid vastatakse tormiliste kiiduavaldustega — Ameerika on ometi tulnud!

Kes aga puudusid. olid sakslased: nagu teada, ütlesid Sakslased Stuttgartis*) igasugusest koostööst CIE's lahti. See seisukord nõudis lähemat selgitust ja nõnda kujunes „Saksa küsimus“ Praaga konverentsi suurimaks küsimuseks.

Olgugi et Saksa küsimust püüti eraldada keelte küsimusest, ei läinud see ometi korda, on ju mõlemad nii tihedalt seotud, üksteisest nõnda ütelda väljakasvanud.

Vahepeal mindi tagasi Hollandi küsimuse arutusele (ka seegi oli juba küsimuseks saanud!)

Nimelt esinesid mõningad delegatsioonid palvega, Hollandi vastuvõttu uuesti hääletusele panna, kusjuures endine negatiivne vorm positiivseks oli muudetud ja nimelt järgmiselt: Holland otsekohe täisõiguslise liikmena vastu võtta ja temalt nõnda tarvilikke ümberorraldusi 3 kuu jooksul, nõudmise mitetäitmisel langeb Holland automaatselt vaba liikmeks. Pikemate vaieluste järele läheb see ettepanek lõpuks läbi ja Holland on seega tingimisi vastu võetud täisõiguslise liikmena.

Järgneb president Balinsky üksikajaline aruanne Stuttgarti istungi üle.

Avaldatakse mitmelt poolt imestust, et Saksa üliõpilaskond olles üksmeelel CIE-ga Bordeaux's**), oma seisukoha muutnud oli Stuttgartis

Tuliselt kaitseb Saksa seisukohta Ungari, kes alla kriipsutab Saksa üliõpilaskonna tahet rahvusvaheliseks koostööks.

Inglise esitaja leiab, et tarvilik on Saksa üliõpilaskonna koostöö CIE-s täisõiguslise liikmena.

Prantsuse esitaja Antebi avaldab imestust, miks Saksa üliõpilaskond ei taha asuda riiklisele alusele — on ju Austria eraldi Rahvaste Liidu liige. Toob näitena juhu, milliseks kujuneksid vahekorrad CIE-s, kui Saksa üliõpilaskond esitaks CIE-s ka Austria ja Tšehhoslovakia (juba CIE liige rahvuslise Tšehhi üliõpilaskonna kaudu) üliõpilaskondi. Keelte küsimuses peab võimalikuks enne igat istungit kindlaks määrata tarvitatavad keeled; kuna tulevikus kas või his-

*) Stuttgartis peetud täidesaatva komitee istungil ühes Saksa üliõpilaskonnaga tekkisid põhimõttelised lahkiminekud, kusjuures keelte küsimus otsustavaks sai, nimelt põhjenes täidesaatva komitee ettepanek kõigi keelte üheõiguslusele, kuna Saksa üliõpilaskond nõudis kategooriliselt 3-me keele kindlaksmäärast põhiseaduses (prantsuse, inglise, saksa).

**) Bordeaux's võeti vastu keelte üheõigusluse põhimõte.

*) Hääletus salajane.

Üliõpilaspärlamendist.

Edustuse koosolek 1. oktoobril. Üliõpilaskond võtab seisukoha õppemaksu tõstmise puhul.

Päevakorras valimised, Balti riikide üliõpilaskondade konverentsi resolutsioonide kinnitamine, Soome-Eesti üliõpilaspäevade otsuste kinnitamine, ülikooli õppemaksu tõstmise ning üliõpilaste arvu piiramise küsimus ja jooksivad asjad.

Enne päevakorra juure asumist annab edustuse esimees aru juhataste vahepäälsest tegevusest. Teatab, et edustusest on tagasi astunud ksv! ksv! Zekul (ven.) ja Vasar (organiseerimatu), kelle asemele kutsutud ksv! ksv! Grigorjev ja Paul Hermann. Loeb ette tänuavaldused Helsingi üliõpilaskonnalt, Turu üliõpilaskonnalt, Helsingi tehnikumilt ja Soome üliõpilaskonna lauljailt. Juhatus on saatnud sportlasi Helsingi võistlustele ja laenand selleks Ak. Spordiklubile raha.

Üliõpilaskonna kirjatöimetaja valimine lükatakse hääletenemusega edasi järgmiseks koosolekuks ksv! A d a m s i ettepanekul, haigekassa toimkonda valitakse ksv! ksv! P a a s ja B o g u s l a v s k i, revisjoni komisjoni juhatajaks äraastund ksv! Zekuli (ven.) asemele ksv! Janker (saksl.).

Kaunase konverentsi resolutsioonid kinnitatakse juhataste poolt ette pandud muudatustega. Suurem osa neist resolutsioonidest olid konverentsile esitatud Eesti delegaatide poolt.

Samuti kinnitatakse Soome-Eesti äsja peetud üliõpilaspäevade otsused.

Koosoleku seni igav ja mehhaaniline iseloom muutub järsku, kui jõutakse päevakorras õppemaksu tõstmise küsimuseni. Edustajad, kes olid kõrvalruumi kogund jutuajamiseks ja suitsetamiseks,

voolavad kohtadele, päältkuulajate nägudel ärkab huvi, vaieldused võtavad ägeda iseloomu Ajakirjani kude laual „Päevalehe“ ja „Postimehe“ kirjasatjad. Esimees ksv! Prütis refereerib oma jutuajamist rektoriga kõnealusel küsimuses. Rektor on seletanud, et õppemaksu tõstmise motiivideks pole olnud üliõpilaste arvu piiramise tahe, vaid see on sündinud puhtmajanduslistel kaalutlusil. Valitsuselt pole enam erisummasid saadud, kuid suured väljaminekud on olnud katta, nii üliõpilasmaja ostmis- ja remonteerimiskulud, Ülikooli hooneite juures ettevõetud remondid ja parandused, uute institutute sisseseadmine ja vanade täiendamine. Üliõpilaste arvu piiramise küsimus ei tõusvat herra rektori arvates enam niipea päevakorrale. Kellele õppemaks liig kõrge olevat, neid võivat edaspidi ka osaliselt vabastada senise täieliku vabastamise asemel; siis saaks suurem arv maksu alandamise osaliseks, mis võib ulatuda kuni 20% sissetulnud summadest. Avatakse läbirääkimised.

Ksv! P a a s (selts.) konstateerib, et Üliõpilaskond on seatud sündinud tõsisaja ette. Üliõpilaskonna enese arvamine pole siin mitte küsitud, nagu see oleks loomulik olnud. Nende summadega, mis Ülikool saab õppemaksu tõstmisest, ei saa ühtki instituuti sisse säada, küll aga teeb tõstmine paljude ülikoolitööle lõpu. Ülejäänud peavad need summad toitmise ja korteri arvel kokku hoidma. Vabastamine läheb täiesti mööda arvurikkast keskkihist, kuna aga just nähtava väikese varandusega inimeste seisukord on kõige raskem. Kuigi hra rektor väidab, et

õppemaksu tõstmisega pole tahetud üliõpilaste arvu piiramist läbi viia, oli ju õppemaksu tõstmise üks neist abinõudest, mida rahaminister piiramise küsimuse harutamisel soovitas. Kõige võderastavam on aga siiski asjaolu, et nii elulise küsimuses pole küsitud üliõpilaskonna esituse arvamine, mille funktsioonid näivat piirduvat küllaliste vastuvõtmisega, kuna tal mujal pole kaasa rääkida.

Ksv! M i h k e l s o n (selts.) arvab, et kuna rahaminister tõstmist soovitas, siis näib see küll olevat tehtud vaesemate ülikoolis õppimise takistamiseks.

Ksv! A d a m s (organiseerimatu) usub, et ülikooli nõukogu ei ole kindlasti mitte mõelnud üliõpilaste arvu piiramise päale õppemaksu tõstmise otsustamisel, nagu seda ka lugupeetud hra rektor on kinnitanud. Motiivid on siin k o h a l kindlasti teised ning palju auväärilised olnud. Heitleb ju ülikool rahapuuduses kandes vastutust ülikooli väärtuse eest. Kuid paraku on meile otsuse tagajärjed tähtsamad kui selle motiivid. Kardab, et üheks tagajärjeks on siiski 200—300 kaasvõitleja ukse taha jäämine. Nii siis ikkagi piiramine tegelikult!

Omistab selle küsimuse valgustamisel erilise tähtsuse ühele momendile: tõstmisega seotud rahvamajanduselisele ja kultuurpoliitilisele kahjule. Üliõpilase eelarve on nimelt juba praegu nii pingul, et jätkub väikesest tõukest, et lõplikult halvata kehveda üliõpilase majapidamist ja teha talle edasiõppise võimatuks. Katkestab aga üliõpilane oma studiumi enne lõppu, siis osutuvad peaaegu tuulde-

paania keel omale eluõigust võiks nõuda, ei tohi keelte arvu kolmeka fikseerida*).

Poola esitaja vaatab iseseisukohalt Saksa küsimusele, nimelt leiab ta, et keelte küsimus on CIE-le sisemine, praktiline, Saksa üliõpilaskonnale — väliline.

Organisatsiooni küsimus selle vastu sisemine Saksa, väliline — CIE-le. Toonitab, et Saksa küsimus vähem tähtis on CIE-le, kuna tähtis peaks just olema praktiline koostöö CIE-s.

Seal — tuleb Jugoslaavia esitaja ja kriipsutab alla Slaavi keele praktilist tähtsust, kuna CIE-s juba 7 Slaavi üliõpilaskonda, Saksa aga üldse esitatud ei ole.

Mitme poolt kritiseeritakse Saksa üliõpilaskonna samme, eriti seal valitsevat schovinismi, ei salata ometi Saksa

* CIE põhiseaduse alusel võivad liigeteks olla ainult riigi piirides asuvad üliõpilaskonnad.

Saksa üliõpilaskonna alla kuuluvad peale Saksa riigi üliõpilaskonna veel Austria, Tšehhoslovakkia saksa ja Danzigi üliõpilaskonnad.

See asiolu on senini takistuseks olnud Saksa üliõpilaskonna vastuvõtmisele CIE-s.

keele praktilist tähtsust, mis pärast Saksa keel ka CIE-s tarvitusele peaks võetama.

Järgneb ettekanne slaavlaste poolt lisada endisele ettepanekule: tarvitusekeelena võtta prantsuse, inglise, saksa keeled ja üks Slaavi keel.

Meeled muutuvad ärevaks. Tundub, et juba mööda hiilitakse keelte praktilisest tähtsusest ja esile hakkavad tungima rahvaste prestiiži küsimused.

Kell katkestab ägedad vaieldused — on tarvis minna kaubandusministri vastuvõtule kuulsa Wallsteini (ajaloos Wallenstein) ajaloolisse lossi . . .

Korrage on vana loss elavaks saanud, mahutades enesesse rahvusvahelise pere. Elav liikumine, jutuajamine, Soome viisil kaetud laud lossi rõdu, avatud aeda. Loss oma suurepärase aiaga, mis ümbritsetud yanust, aegu näinud majust annab tunnistuse, et seal omal ajal elust mõnu on tuntud.

Rootslased tuletavad meele vanu aegu, mil võitles Gustaf Adolf Wallsteiniga, ja küsitlevad, milline kaju oleks küll praegusel Euroopal, kui Wallstein ei oleks surmatud ja ta rootslaste poole üle oleks läinud (!?) — Vajud ajalukku . . .

Järgmisel hommikul atmosfäär kuni äärmuseni elektriseeritud, kuluarides

põnev, Slaavlastel peavad omavahel läbirääkimisi, kuulda — tekitavad raskusi, millist Slaavi keelt valida — üldslaavi idee nõuab rahvusuhkuse ohverdumist.

Koosolek ei alga — antakse aega delegatsioonide nõupidamisteks, seda kasutavad muidugi need, kelle huvides seisab poolehoidu võita Tehakes kihustööd erapooletute seas Slaavi keele heaks ja mitte just üliõpilaskonnalt, vaid peetakse silmas suurpoliitikat.

Algab I-se komisjoni istung, kus need küsimused esialgsele läbikaalumisele tulevad.

Esimesena leiab käsitust Saksa üliõpilaskonnaga vahekorra selgitamine. Võetakse vastu resolutsioon, millejärele CIE kohustatud oleks kaaluma tõsiselt igat koostöö võimalust, mis Saksa üliõpilaskonna poolt peaks tehtama.

Ainsaks ametlikuks keeleks võetakse prantsuse keel.

Tarvituse keelena oli ette pandud prantsuse, inglise ja saksa keel, nagu oodata võis, tehti sellele Poola üliõpilaskonna poolt lisettepanek: ja üks slaavi keel. Hääletatakse lisettepanekut, mis 9 häälega 8 vastu, 2 erapooletuks jäämisel, läbi läheb.

visatuina need majanduslised väärtused, mis nii rahvas (haridusetaotleja ise, kes õppimise kestvel on küll intensiivselt tarvitand, mitte aga produtseerind majanduslikke väärtusi) kui ka riik juba tema päale kulutand. Aga ka see osa, kes ülikooli jääb, tekitab rahvamajandusele kahju, sest on sunnitud intensiivsemale kõrvaltööle, mille tõttu studium veelgi pikemale venib. Õppemaksust vabastamine ei taha igakord tõelist häda. Ta läheb täiesti mööda nii kõigist neist, kellel õppemaksust vabastamisel mõõduandvat ja tingimata nõuetavat vaesusetunnistust mitmesuguseil põhjusil pole võimalik esitada, kui ka neist, kes, olles iseeneste ülalpidajad, ei saa kõrvalteenistuse või võlakoorma tõttu küllalt kiiresti töötada. Kõige selle pärast peaks edustus astuma kiires korras konkreetseid samme piüdes otsuse anulleerimise poole.

Ksv! K ä ä p a r i n (maakondlised kogud) süüdistab ajakirjandust tema osa pärast selles küsimuses. Juba suvel teigi üks osa ajalehist oma ülesandeks tõsta kisa üliõpilaste suure arvu pärast. Eesti rahva tung hariduse poole on aga loomulik. See suurendab meil valiku haritud tööjõudude alal. Üliõpilaskonda püütakse ajakirjanduse poolt mingisugusteks prassijateks tembeldada. Nii kirjutas just enne Soome-Eesti üliõpilaspäevi üks Tartu leht üleliigseist pidustusist — just kui külaliste pilkeks — tervitus asemel. Kui ajakirjandus oleks paremini informeeritud, siis teaks ta, et paljud üliõpilased rahapuuduse pärast elavad väljaspool Tartut ja et ülekohus on üliõpilaste kehvadest taskutest hankida summasid instituutide asutamiseks.

Ksv! M i h k e l s o n leiab, et eestkätt tuleks protesteerida teguviisi kohta, kus on üliõpilaskonnast mööda

Nii raske küsimus laheneb seega päris lihtsalt, kusjuures just 2 erapooletut (Eesti, Läti) selle küsimuse saatustlikeks otsustajaks olid.

Siin asusid Eesti ja Läti iseseisukohale, mis aga tõesti põhjendatud oli.

Saksa keeles nähti ühel poolt algusest peale ainult prestiiži küsimust, sellele vastukaaluks loodigi nähtavasti slaavi prestiiži, hoopis unustades ühe ehk teise keele praktilise väärtuse.

Meie seisukohohalt on tähtis arendada ja võimaldada CIE's rahulikku koostööd, — mitte arendada uusi pretiiži küsimusi, — kui neli keelt seda peaks hõlbustama — tänu Jumalale!

Päevase toimingu tasus õhtul suurepärase vastuvõtt, korraldatud välisminister Beneč'i poolt, Praaga linna pidustuste palees. Järgmisel täiskogu istungil võetakse vabaliikmena vastu Valgevene emigreeritud üliõpilaskond ja Ameerika-Ladina üliõpilased (asukoht Pariisis) kui ühendusesolev liige (membre associé).

Silma paistis asiolu, et Valgevene üliõpilaskonna vastuvõtmisel koosolekult puudusid kõik Slaavi üliõpilaskonnad, nõnda sai Valgevene vastu võetud 13-näe häälega poolt, ehk nõnda ütelda ühel häälel, kuna vastuhääled puudusid.

mindud ega ole teda informeeritudki temale nii tähtsas asjas õigel ajal.

Ksv! P r ü ü s seletab, et õppemaksu tõstmise soov on Vabariigi Valitsusest välja läind.

Ksv! P a a s soovitab pöörduda protestiga Riigikogu poole rühmade kaudu. Paneb ette valida sellekohane komisjon.

Ksv! A d a m s. Selge on, et meie kohus kaasvõitlejate eest on reageerida. Tahab see reageering olla mõjuv, siis peab toimima kiirelt ja kindlalt. Kuid reageerimise moodus peab olema fikseeritud vähem efektiivtastest kui otstarbekohasusest, silmas pidades meie konkreetset sihti. Paneb ette erilise delegatsiooni kaudu Valitsusele teatavaks teha üliõpilaskonna seisukoha palvega, et otsus saaks muudetud ja uuesti otsustamisele võetud.

Ksv! M i h k e l s o n kriipsutab alla, et enne kõike tuleks Edustuse seisukoht väljendada resolutsioonis ja esitab järgmise: T. Ü. Edustus oma koosolekul I. X. ära kuulates ülikooli õppemaksu tõstmise küsimuse leiab, et kuna see otsus on tehtud asjaosaliste s. o. üliõpilaste kaasteadmata ja nende elulisi huvisid riivab, eriti aga kehvamate üliõpilaste, otsustab selle vastu p r o t e s t e e r i d a, appelleerides Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu poole.

Ksv! A d a m s ei soovita praegu protesteerida, vaid tahab, et hinnang resolutsioonist välja jääks, selle eest aga siht ja põhjendus rõhutatud oleksid.

Ksv! R a u d s e p p (korp.) ei soovita üldse mingit resolutsiooni vastu võtta. Üldse ei tohi mitte tormata, sest päaga vastu seinä jooksmine võib ka surma tuua, kui mitte neegri pääluu pole.

Vahelehiüded... Naer. Hõigatakse: „rektor võib meid laiali saata“. Ksv! K ä ä p a r i n: „palju parem, kui siin ka-

Nii raske on tegelikult teostada üldslaavi ideed.

Et lähemat läbikäimist hõlbustada CIE ja Ameerika üliõpilaskonna vahel, võetakse CIE esitajaks Ameerikasse Dr. Habicht (Schveits). Viimasena tuleb hääletusele I-se komisjoni ettepanek keelte küsimuses.

Lõpulikul hääletusel saab ettepanek: tarvituskulteks võtta prantsuse, inglise, saksa ja üks slaavi keel, poolt 10 (Prantsuse, Poola, Belgia, Itaalia, Tšehhoslovakkia, Rumeenia, Jugoslaavia, Luksemburg, Bulgaaria ja Schveits) vastu 4 (Inglise, Rootsi, Ungari, Taani) erapooletuid 5 (Eesti, Läti, Skoti, Hollandi ja Lõuna Afrika). Täitsa rahvusvahelise taktika kohane oli siin Schveitsi ülesastumine, kes olgugi alul lisanud vastu hääletades, lõpuks terve ettepaneku poolt hääletas — sarnased sammud aitavad edasi rahvusvahelises töös. Selle koosolekuga lõppes õieti tähtsam osa Praaga istungist — jäävad üle veel komisjonide resolutsioonide kinnitamine ja valimised toimkondadeks. Ei jätnud midagi soovida õhtul korraldatud banket Tšehhoslovakkia üliõpilaskonnalt. Peeti rida kõnesid üksikute delegatsioonide nimel, milledest üldiselt vastu peegeldus rahulolemine käesoleva istungijärgu tulemustega.

suta istuda“. Ksv! A d a m s „Väga õige“. Juhataja kutsub korrale.

Ksv! T a a l m a n (kogud) soovitab resolutsiooni mitte nimetada, et meselpeärast protesteerime, et meist mööda mindi, vaid ainult vihjate seda resolutsiooni alustades sõnadega „Kuulda saades õppemaksu tõstmisest; siis saadakse muidugi aru. Esitab sellekohase resolutsiooni. Resolutsiooni esitab ka ksv! Elise Käer (selts). Resolutsioonide teksti üle avatud läbirääkimisel esitab pea iga kõneleja parandusi, kusjuures võib eristada kaugeleminavat (ksv! Mikhelson, Paas), tagasihoidlikku (ksv! Raudsepp, Käer) ja lepitavat (ksv! Adams) seisukosta. Et kokkuleppele ei jõuta ja läbirääkimised korratuks muutuvad, tehakse vaheaeg, mille möödumisel kolm resolutsiooni sisse antud.

Ksv! A d a m s saades sõna oma ettepaneku kaitseks teatab, et ta paneb ettepaneku hääletusele kahes osas, esmalt selle osa, mille vastu ei ole vaieldud (tõstmise mittevastuvõetavus ja konkreetse sammud); kui see läbi läheb, siis „protesteerimise“ edustus enamuse meeleolu fikseerival kujul. Päale ksv! A d a m s i resolutsiooni teistkordset ettekandmist, ühineb ksv! M i h k e l s o n sellega, kuna ka teised resolutsioonid tagasi võetakse. Edustus võtab vastu ühel häälel järgmise ksv! A d a m s i resolutsiooni: *Üliõpilaskonna Edustus rõhutab, et õppemaksu tõstmise ei ole vastuvõetav üliõpilaskonnale ja kohustab eriti seks valitavat komisjoni astuma kiires korras konkreetseid samme selleks, et otsus saaks võetud revideerimisele.*

Nüüd esitab ksv! A d a m s lisa-resolutsiooni: *„Edustus avaldab kahetsust, et küsimus on otsustatud üliõpilaskonna arvamist ära kuulamata,“* mis mõeldud

Järgneval istungil tekib ootamata esile uus küsimus, mis meeled uuesti ärevile ajab.

CIE senine praktiline tegevus oli jaotatud mitme komisjoni vahel; et nendele tööd ühtlustada, esines president Balinsky sooviga, et moodustataks komisjonide juhataja.

See ettepanek kutsus esile ägeda protesti keskbüroo juhataja poolt, leides selles segamist keskbüroo tegevusse. Ühe vastuväitena toodi muidugi ette, et põhikiri sarnast institutsiooni ette ei näe. Seda seisukohta ei jõudnud kõigutada ka kaaluvad tõendused teiselt poolt, et sarnane post, olgugi mitte põhikirjas ette nähtud, CIE tegevusele ainult kasu võiks tuua.

Belglaste seisukohta kaitsevad pikka-aegsades kõnedes ka prantslased ja poolakad, nõudes viimati, et komisjonide juhataja alluks keskbüroo juhatajale.

Sarnast kitsendust ei peetud teiselt poolt sugugi vajalikuks ja 10 häälega 9 vastu tunnistas tarvilikuks komisjonide juhataja posti sisseseadmise, kõige laiemate tegevusulatusega. Seni saatustlik üheksa, üheksa vastu, muutus Hollandi vastuvõetuga 10 üheksa vastu, muidu oleks raske olnud hääletustagajärgi ette kujutada.

eelmise resolutsiooni alglausena. Ka see täiendav resolutsioon võetakse vastu.

Asutakse komisjoni moodustamiseks. Ksv! Paasi ettepanekul valitakse kolmeliikmeline komisjon: kuna ksv! Adamsi ettepanek valida viis liiget vähemusse jääb. Komisjoni valitakse ettepanud kandidaatidest hääletenamusega edustuse esimees ksv! Prüüs ja edustuse liikmed ksv! Adams ja Mikkelson, kandidaadiks ksv! H. Raudsepp ja Paas.

Ksv! Boguslavski (ven. ül. r.) paneb ette komisjonile ülesandeks teha nõuda, et ka kodakondsuseta üliõpilased maksaksid ühel alusel Eesti kodanikkudega ja et ka neil oleks võimalik vabastamist saada.

Ksv! Adams leiab, et see asi tuleks anda juhatusele, kuna komisjonil eriülesanne, millega ta peaks piirduma.

Ksv! Mekkart (selts.) soovib anda ksv! Boguslavski ettepaneku komisjonile ainult soovivaldusena, mis ka hääletamisel läbi läheb.

Ksv! Paas soovib rohkem rõhku panna ajakirjandusele, et säält mitte üliõpilaskonnale kahjulikult seltskondlist arvamist ei informeeritaks.

Ksv! Adams leiab, et ei tohiks huupi süüdistada ajakirjandust. Mitte alati ei suuda ajalehed saata reportereid, kellel võimeid selgelt aru saada ja öieti edasi anda juhuslikkudes ridades haridusellu puutuvaid, eemalseisjale mitte just lihtsaid küsimusi. Üliõpilaskonda huvitavat informatsiooni võiks ka üliõpilaskonna juhatuse ise juhtida kaasvõitlejate kaudu lehtedesse. Lõpuks on ka iga kaasvõitleja kohustatud selgitust tooma igalpool, kus tal võimalik.

Et jooksvate asjade all keegi sõna ei võta, lõpeb koosolek kell 1/2 öösel.

Pole vist huvituseta ka mõlema leeri koosseis ja nimelt ühelt poolt: Inglise, Shoti, Lõuna-Afrika, Schveits, Ungari, Rootsi, Taani, Eesti, Läti, Holland, teisel poolt: Prantsuse, Poola, Bulgaaria, Itaalia, Jugoslaavia, Belgia, Luksemburg, Tšehhoslovakia ja Rumeenia.

President Balinsky juhtis mitugi korda tähelepanu asja tähtsuse peale, soovitudes eriti lõpuliikl hääletusel seda silmas pidades.

Vast selle põhjal saigi ettepanek täiskogus 11 häält poolt, nende hulgas ka Poola, vastu 1 (Belgia) erapooletuid (5), puudus 2.

Prantsuse esitaja ütelse järele on see esimene kord, kus Prantsuse erapooletuks on pidanud jääma. Viimasel täiskogu istungil kinnitatakse komisjonide resolutsioonid. Valimised komisjonidesse, kui enne kokku lepitud, ei tekita raskusi. On lõppenud viimne ametlik punkt. Balinsky oma lõppkõne konstateerib rahulolles käesoleva istungjärgu tulemusi, eriti alla kriipsutades vastatikkuse arusaamise kasvamist rahvusvaheliseks koostööks, mis eriti raskete küsimuste lahendamisel ilmsiks tuli.

Praaga istung on lõppenud. Kõiki valdab teatud määral tühjuse tunne,

peale ägedaid vaielusi, kibedat tööd on äkki tulnud seisak — ei osata esialgu nagu midagi peale hakata.

Kuid see on ainult siimapilguks — jälle algavad mõttevahetused, juba mitte ametlikud, vaid erajuttuajamised, milleks kibeda töö kestes aega ei jätkunud. Lahkumine toob inimesi teineteisele lähemale — vahetatakse aadresse, tutvustamiskirjandust.

Kogunevad Skandinaavia ja Balti üliõpilaskondade esitajad (Rootsi, Taani, Soome, Eesti, Läti) et omavahel nõu pidada mõningate praktilise tähtsusega küsimuste üle

Veel korraks näha kuluaarides elavat liikumist — alles valitud komisjonid peavad omi esimesi nõupidamisi, jaotavad ameteid — on kiire, sest juba mõne tunni pärast sõidab ära osa esitajast.

Õhtu on esimene vaba konverentsi kestes, seda kasutatakse linna vaatlemiseks — öine Praaga pakub silmale nii mõndagi. Ei saa unustada neid lugeamatuid tulesid mäekülgi katvaid, mis kaugemal haihtuvad udus kollaka vinana.

On vaiksed vana Praaga kitsad tänavad, kostab vaid hääli mõnest kesk-aegsest kõrtsist.

Tundub, nagu oleks elu aastasadandeid tagasi astunud

Seda teravama kontrastina tungib esile uus Praaga — tõsine modern linn, seal elektrid tramm, autod ja inimesed, ikka inimesed.

Järgmisel päeval on võimaldatud osavõtt Praaga näitusmessist — sellega lõpeb ametlik kava. On veel mõni tund aega pikku heita Praagale, fikseerida mällu ilusamaid kohti, sest juba kesk-päeval sõidetakse Põdebrady'sse, kus konverentsist osavõtjatele Ukraina emigr. üliõpilaskonnalt vastuvõtt korraldatud. Tšehhoslovakia on praegu vist küll ainuke maa, kus nii palju mitmekesiseid kõrgemaid õppeasutusi peale oma rahvusliste, nõnda Saksa, Suur-Vene, Valge-Vene ja Ukraina ülikoolid ja kõrgemad tehnikakoolid.

Põdebrady, väike linnakene, tervisvee allikatega jätab oma moderni sisseseadega kõigiti euroopaliku kurordi ilme. Seal asubki praegu Ukraina tehnika ülikool, ühtlasi on see keskkohaks Ukraina üliõpilaskonnale.

Sealnc vastuvõtt kujunes eriti südamlikuks ja sõbralikuks, lahkuti alles hilja õhtul kõige paremaid muljeid kaasa viies.

Veel hetkeks peatuti Praagas, et siis edasi sõita laiali iga ilmakaare poole.

Praaga konverentsiga on CIE oma alused tublisti kindlustanud, tegevus on laiema ulatuse võtnud, praegu kuulub CIE-sse ümarguselt 30 üliõpilaskonda, väljastpoolt Euroopat on juurde tulnud Ameerika, esitajaid on saanud Hiina ja India, mis tunnistust annab, et CIE vastu seal huvi tuntakse.

CIE-st puudub seni ikka veel Saksa üliõpilaskond, kuid tahaks loota, et lähemas tulevikus ka siin koostöövõimalused leitakse.

Mispuutub CIE praktilis'esse saavutustesse, siis on need nii mitmekesised ja laia ulatusega et nad erilist käsitust vajavad.

E. K.

Teiste Soome-Eesti üliõpilaspäevade resolutsioonid.

Tartu üliõpilaspäevadel võeti vastu volitatud esitajate poolt järgmised otsused:

1. Soome-Eesti hõimualbumi väljandmist jatkata endisel alusel.

2. Rõnelejate vahetuse asjus peetakse soovitatavaks, et hõimumais juhustult või alaliselt olesfeleivad hõimuorganisatsioonide ja üliõpilaskondade liikmed efinefsid seal kõne ja ettekanne tege. Neist ettekandest teatatakse Soomes Üks. Karjala Seltsile või Üks. Hõimuklubile, Eestis üliõpilaskonnale või Üks. Hõimuklubile. Viimaste poole tuleb pöörduda ka, kui mõne erikõnuse ja aine kohta kõnefsid või ettekanneid soovitatse.

3. Üliõpilaste vahetus sündigu endiselt, kusjuures üliõpilaskonnad pööravad ametlikult kõitide üliõpilaskonorganisatsioonide poole ettepanekuga, et need omalt poolt seda asja tutvustaffid ja aineliselt toetaffid.

4. Üliõpilaskonnad ja hõimuorganisatsioonid kohustuvad kaasa aitama, et tummagi maa ülikoolilinnas korraldataks perioodilisi lühiajalisi (1—2 nädalat) olesfele- ja õpitööimalusi (vastatavad loengud, turtused jne.) teise maa rahvusliffude teaduste õppijatele, ja et üliõpilaskonnad ja hõimuorganisatsioonid hangiffid neile teregemaid reisi ja ülespidamistööimalusi.

5. Järgnevail üliõpilaspäevail moodustatakse erikomisjonid üffifute hõimutöösse puutuvate küffimuste jaoks, millest võitavad nõuanõjatena oja võtta vastatavate eriorganisatsioonide liifmed ja tutfutud üffifud.

6. Püütakse kaasa aidata, et Soome ja Eesti ülikoolilinnades olesfe võimalus osta ja tellida vennasmaade kirjandust.

7. Hõimuküffimuse teadusliffu uurimise edendamiseks peatavad üliõpilaspäevad tarviliffut, et üliõpilaskonnad ja hõimutorvaldused määratffid omalt poolt auhindu hõimutööid kaffitavalle võiffiliffusteemidele erifafulteetidee, efine-des sellefõhaste ettepanekutega vastatavatele fafulteetidele ja profesjoritele.

1. oft. istumiffel on II. Soome-Eesti üliõpilaspäevade otffufed ka Tartu üliõpilaskonna Eductuse poolt kinnitafud.

Akadeemiline sõpruspuha.

Soome ja Eesti üliõpilaspäevad Tartus 10.—22. mihkliik. p. 1926.

(Rüügipäide teroitustelegrammid:)

Soovin teistele Soome-Eesti üliõpilaspäevadele kordaminekut. — Jaan Teemant.

Vastanottakaa kiitokseni ystävällisestä huomaavaisuudesta. Toivon että Eestin ja Suomen ylioppilaiden yhdessäolo tulee edistämään veljeskansojen yhteisiä pyrkimyksiä ja lujittamaan Suomen suvun yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. — Lauri Kr. Relander.

Aastast aastasse algab Eesti alma mater oma tööd. Tulevad üliõpilased maalt. Päikesest põlenud näod ilmuvad mitmet värvi pakkateis vana ülikooli-linna tänavaille.

Sel aastal aga eriline tööaasta algus. Kogu üliõpilaskonna esimene suurim vastuvõtt Soome vennasrahva akadeemilise perele. Sõidab poolteist-sada Soome naist ja meest külla. Nädalaid eeltöid, muresid ja jooksmist. Ei ole kerge meie oludes sõpru vastu võtta, siis kui tahad seda hästi teha.

Ootuste ja eeltööde aeg läheb aga minevikku ja tulevad kätte pidupäevad ise. Kogu üliõpilaskond on liikvel. Kõiki huvitavad tulijad. Paljud on eelmisel aastal Soomes käinud ja kujutavad ette seda mele põhjamaa vendade kodumaad hästi. Kuid mõnigi noortudeng näeb esimest korda soomlast. Ja sellepärast oodetakse ja ollakse rahutu.

Ka Tallinna tehnikumi üliõpilaskond on abiks vastuvõtus ja mõnigi Tallinna üliõpilane jõuab päevadeks Tartusse. Teretulemast ka neile! Kuid nemad on siiski omad. Ja nad mõistavad ka seda.

Külalised Tallinnas.

Soome kaasvõitlejate vastuvõtu pääle Tallinnas vaadati kui osa pääle S.-E. üliõpilaspäevade kavas. Taheti hoolit-seda, et külalisi kohe Eesti pinnale astu-misel vastu võtaksid akadeemilised tervi-tavad käed. Vastuvõtt oli tervenijätud Tallinna tehnikumi õpilaskonna hoolde, kes selle innukalt — kui just vast alati mitte kogeenult — ja üldiselt sümpaat-likult läbi viis.

Tartust oli üliõpilaskonna ja ül. päe-vade toimkonna poolt külalistele juba Tallinnas tere-tulemast ütlemä vastu saadetud eriline esitus.

Üle lahe tulejad saabusid kahes osas — „Ylioppilaskunnan Laulajate“ meeskoor tuli laupäeval „Ariadnega“; et veel samal õhtul „Estonias“ kontserdiga esineda, kuna külastajate pääsalk püha-päeval „Ebba Munck'iga“ sõitis.

Alati siis laupäeval „Ariadne“ oota-misega. Kella 4-ks p. l. (nii vist pidi normaalselt laev sisse tulema) oli Kaup-mehe sillale kogunud kenake kogu — ametlikud esitajad Tallinna ja Tartu poolt, kui ka teisi kaasvõitlejaid, nii siit kui säält.

Laev aga viibib. Pool-, kolmvee-randtundi ja sellestki määrast veel edasi. Ilm on jõe külm ja tuul õel kui hundikari, nii et mingisuguse lahoone

nurga varju tükkimine ka ei aita. Hämaridabki juba. Ootajate read on külma poolt hõredamaks tehtud. Vahepääl närveerimine — soomlaste kontsert „Estonias“ peab algama kl. 8, laev nähtavasti enne seda aega päräle ei jõua. Lõpuks tuleb keegi teatega — raadiogramm laevalt, soom-lased loodavad saabuda kontserdi alguks väikese viivitusega ning sadamast läheks otsekohe „Estoniasse“.

Külmas pimeduses lööb merele üks tuli, see kahe-kordistub, siis jälle edasi, kuni selgelt teatavaks saab kõrge „Ariadne“ tulede rida. Pääle kella 8 vajub see sadama suust sisse ja sildub. Pardal erinevad soomlased, „hüppevalmis“ — kontserdi riietusis ja kohvrid käes, et aga kohe „Estoniasse“ tormata. Suure vaevaga saavad Tal-linna korraldajad pimedas ja murru seas — juba maalegi tulla jõudnud küla-lisi kinni püüda ja auto-dele juhtida, mis neid otse „Estoniasse“ viivad.

„Estonias“ pidi kontsertpublikum paratamatult veidi ootama, mis aga teda sugugi ei jahutanud, sest „Ylioppilas-kunnan Laulajate“ lavale ilmudes võttis neid vastu saalist tervituste soe laine, iga lauluga aina suurenedes. Ametliku tunnustuse koorile märkisid ära üleantud loorberipärjad — tehnikumi üliõpi-laskonna „Estonia“ Muusika Osakonna ja Tall. Meestelaulu Seltsi poolt.

Pääle kontserti oll eine Ohvitseride Keskkasiinos, Suurelturnul, kuhu mindi ühises käigus. Nii marssisid läbi va-nade tänavate Soome ja Eesti noorte ühisviirud Soome koori distsiplineeritud ja mehiseilt-rõhutatud laulu saatel.

Pääle õhtueinet jaguneti öökorterit-esse, kes otse sinna minnes, kes veel „linnaga tutvunemiseks“ lühemat ehk pikemat ringkäiku ette võttes.

Teisel päeval, pühapäeval olid küla-lised, kes seda soovisid, tehnikumi väga elava ja agara linnatuvustaja; ksv! Leppa hooldusel. Vaadeldi linna ja söödi lõunat.

Soome külalised saabuvad aurik „Ebba-Munck'it“ Tallinna sadamasse.

Säält oli aeg ka juba sadama minna, sest „Ebba Munck“ saabus kl. 3.

Nüüd on vastuvõtt juba suurejoone-lisem. Sillal saalkond Tallinna värvi-mütse, samuti tartlasi kenakeses kogus. Tallinna üliõpilaskonna ametlik esitus seisab üliõpilask. lipuga. Ka Tartu „täievolilised saadikud“, ksv! ksv! L. Kesner, K. Kesä, O. Reintalu ja H. Raudsepp on kohal. Aegamööda tilgub kokku ka kaitseliidu orkester.

Laev liigub sadamasse. Võõril ja pardal palistuseks valgedmütsid. Algul mõned nagu kõhklevad mütsitõsted ja viited nii siit kui säält, edasi aga enam-vähem üldiseks kasvav lehvita-mine. Juba umbes poolede koosseisu kogunud orkestrit saadakse lõpuks ka „Porilaste marssi“ mängima panna.

Laeva sildumisel muudugi see mööda-pääsmatu moment üks-teise otsa vaata-vat nõutust ja „ei-tea-mis“ äraootamist.

Soomlaste seas erineb lõpuks tatta-vaid näojooni — noorusega koos on tulnud ka kindel Eesti sõber, Eesti vabadus-risti üks vähestest naiskavaleeridest,

prof. proua Hilja Kettunen, siis rida Eestis käinud tudengeid — Aarni Pakaslahti, preili Mustonen, Dr. Penttilä ja teised. Juba isiklised hõisked ja tervitused — ja küll siit hõimlaste üksteise leidmine juba edasi läheb.

Pakid paigutatakse ära raudteevalituse poolt väga armastusväärset sadamasse saadetud vagunitesse. Algab linnamarss. Lipp ees, „4-ja mehe rivi“ ja käiku! Esimene teekond linnas kohvile, sest külalised väsinud.

Tervet seda peret vastu võttes täituvad kasiino ruumid sumina ja elavusega. Käib ju esimene tutvumine. Alguse selleks peab küll tegema eestlane, kui temperamendis elavam ja vast omas kodus vabamalt ja julgemalt liikuv, kuid soomlased tulevad otsekohe kaasa.

Riigivanema juures.

Vahepeäl selgub, et „Yliõpilaskunnan Laulajat“ laulma saavad Eesti riigivanemale, kus riigivanema äraolekul (viibis parajasti Viljandi sõdurite aksamisa avamisel) lahkesti nõusoleku andnud on koori ära kuulata riigivanema abikaasa pr. Teemant.

Kätku astub kokku „Senioren-konvent“ — et korraldada tseremoniaali üksikasju. Lepitakse kokku ametliku esituse isiklikus koosseisus. Hirmsa kiirusega aetakse mehed linna lilli tooma.

Vähe enne kl. 6-t korraldubki raekoja platsil üliõpilasrongikäik ja liigub Toompääl. Ees liikumisjuhina Tallinna üliõpilaskonna esimees, lipud — tehnikumi- ja soome laulukoori omad kõrvuti, siis ühine esitus — Tartu, Soome ja Tallinna üliõpilaskondade esimehed resp. nende asemikkudena toimivad ksv! ksv! ja üks Soome ning üks Eesti naiskaasvõitleja lilledega. Järgneb koor ning selle järele teised ksv! ksv! „kirjuis

ridades“ — eestlased ja soomlased läbisegi.

Riigivanema maja ees võtab tulnud vastu lossi komendant, kohe ilmuvad välja ka välisministri abi h-ra Markus ja riigivanema adjutant. Rongikäik jääb maja ette kaares seisma, mille kesk-kohaks koor. Esitaks palutakse riigivanema majja, kus juhituina ühisruumidesse neid esitatakse proua Teemandile, kes üliõpilasi väga sõbralikult vastu võtab. Esitajad tunnistavad üliõpilaskondade sügavat austust ja tervitavad pr. Teemandi isiku kaudu Eesti vabariigi esimest kodanikku akadeemilise pere poolt, kes oma paremad püüded pühendanud isamaa hää käekäigule. Naiskaasvõitlejad ulatavad üle lillekimbud. Esituse senior palub proua Teemanti astuda maja rõdule, et Soome üliõpilaskonna soovil võimalik oleks talle laulda. Astutakse rõdule. Vastu võtab mehine Miina Hermanni „Meeste laul“, mida soomlased Eesti keeles ja paljastatud päil laulavad. Siis kannab koor Soome keeles veel Paciuse „Soome laulu“ ette. Proua Teemant tänab lauljaid sõbralikult lühidates sõnades ja avaldab rõõmu Eesti pinnal näha vennasrahva tõusvat noorust. Soomlased vastavad elagu hüüetega Eestile.

Esitus tänab vastuvõtu au eest. Rongikäik liigub tagasitulekul Pikastjalast alla, raekoja platsile, kust laiali minnakse. Kava järele on vaba aeg, mida sõbralikus läbisegi kooshulkumises ära viidetakse kuni õhtuini. Siit algab kas otsekohe või väikeste kõrvaltruppide kohvikutesse ja lokaalidesse kogumine vaksali Tartu sõiduks.

Teel Tartu.

Tartu sõiduks oli üliõpilaskonnale raudteevalitsuselt väga suur vastutulek

võidetud. Et sõitmas oli umbes 150 soomlast, 30 Tallinna üliõpilast ja Tartust vastusõitnud ksv! ksv!, oli käiku määratud 5 vaguniga erarong. Üks vaguneist oli magamisvagun ja mõeldud Soome naiskaasvõitlejate ärapaigutamiseks. Need aga loobusid vabatahtlikult, oma maa au nimel magamisvagunist, andes selle laulukoori käsutada, kel järgmisel õhtul Tartus kontsert ees seisis.

Sarnane puht „tudengite-rong“ oli Eesti üliõpilaskonna ajaloo teine. Esimene kord oli enne ilmasõda, kui üliõpilaste ühissetevõttel rahvaviiside korjamise hääks ettekantava „Murueide tütre“ trupp ja tookordne üliõpilasmeeskoor vill! J. Simmi juhatusel erarongiga Tallinnas käis.

Elavust ja „sõelumist“ oli sõidul küllalt. Juba külmad vagunid sunnidsid aeg-ajalt järjest ikka liigutama. Kõige suuremad sõelujad rongis olid muidugi ksv! ksv! O. Reintalu ja H. Raudsepp, kes kogu õõ mõõda rongi ringi rändasid ja Tartu korterite aadresse jagasid. Tartus oli nimelt iga soomlase'e juba korter ära määratud. Ja nüüd tuli see teatava korteri soomlane rongist 150 seast välja otsida, et talle korteri aadressi sedel pihku pista. Ja sarnane protseduur 150 soomlase ja 150 korteriga!

Lõpuks hommik ja Tartu. Perrooni otsas juba kaardiväevurrudega kapelmeister Müller oma nõrkruubed pillimeestega rõõmsat marsi tagumas. Eemal sääl vaksali hoone ees aga meie vastuvõtjate valged mütsid, üliõpilaskonna segakoor laulmas, tütarlapsed lilledega... Teretulemast Tartu!

Esimesed tunnid Tartus.

Sume sügishommik. Ärkad väikese väsimusega. Kahju natukene, et päikest ei ole. Kuid hää, et vihmagi ei saja. Ruttad tühje, tuttavaid tänavaid jaama. Teel jõuad järele mõnelegi valge ja värvimütsi kandjale. Mürinal sõidab kahehobuse voorimees, viies värvilist lippu esitusega. Tudengikond läheb väikeselt uniselt, kuid lustiliselt soomlastele vastu.

Jaamaesine tungil täis. Naisi ja mehi värvides ja üldmütses. Kõik askeldab läbisegi. Hää, et külalistel erarong, sellega kogu jaam vastuvõtjate tarvitada Ükshaaval sõidavad traditsioonilises korras organisatsioonide esitused. Värvikad lipud ja väga tõsiselt ja tähtsate nägudega esitused seavad end poolkaares jaamahoone ette.

Kell jõuab rongi tuleku ajale. Ootajad lähevad rahutuks. Tütarlapsed lilledega seavad end valmis. Korraldajad närveerivad. Midagi ei ole ju segi veel, aga iga mees kardab, et ehk läheb midagi...

Suits jänesi silla poolt. Rong vilistab. Rügemendi orkester mängib marssi. Ette sõidab viievaguniline rong. Peatub. Valkus...

Silmame Tallinnasse külalistele vastu saadetud üliõpilaskonna esituse liikmeid. Esimesed soomlased astuvad vaguneist. Tütarlapsed. Silmadele ulatuvad valged mütsid. Meil kannavad neid

Soome-Eesti üliõpilaspäevad sõidavad Luunjasse huvireisile.

tütarlapsed kuklas. Silmad ka mehi. Kuuled üksikult: „Tervist ksv! Jalanti, Helanen, Pakaslahti. Oi! — Koskimies!“ jne. Vanad, tuttavad. Põlised hõimutegelased.

Eesti ak. segakoor laulab: „Ei saa mitte vaiki olla.“ Natuke nagu kurb.

Väikene peatus. Vaadeldakse üks-teist ja muiatakse. Meie vastuvõtjad, oleme vähemalt oma külalistega rahul. Igal mehel on häämeel, isegi ei tea millest.

Asi nagu veniks. Osa külalisi magab veel vaguneis. Lahkume jaamahoonest.

Välja tulles kuulatakse trepil vastuvõtvat „Porilaste marssi“ paljastatud päil. Ksv! L. Kangur ütleb mõned sõnad vastuvõtu-toimkonnalt esitervitusena. Tee me lahke h-ra prof. Cederbergi kaudu

oma külalistele selgeks, et kavatsus on ühiselt rongis ülikooli ette minna.

Rongikäik kujuneb kiiresti. Ees Eesti ja Soome lipud kõrvuti, siis Eesti organisatsioonide esitused lippudega, orkester, külalised ja omad kaasvõitlejad. Mõni meist küll arvab, et külalised on ehk väsinud ja neile on ülearune kõndimine jalgsi läbi linna. Aga midagi pole parata, vana kord nõuab sarnasel puhul väikest sissejuhatavat paraadi. Ja lõpuks trööst-time ise end, kes see ikka nii väga väsinud on.

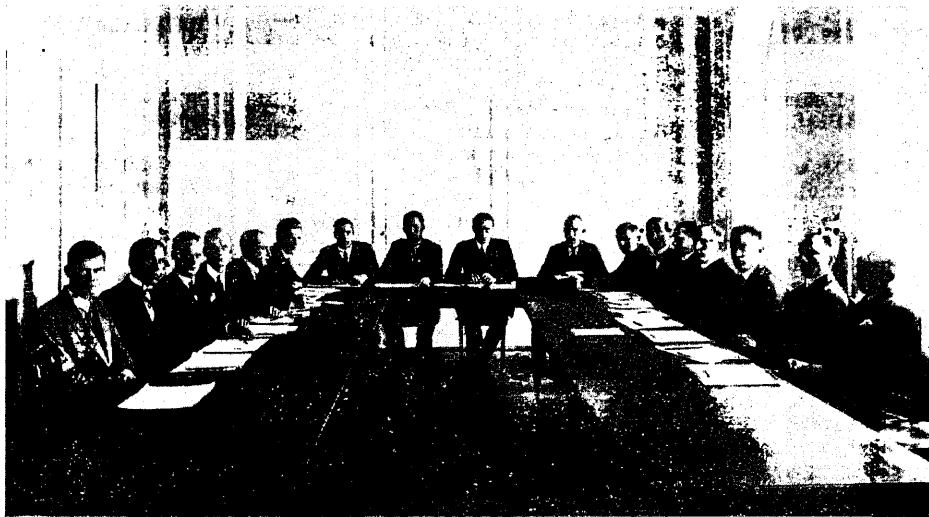
Ülikooli trepil asuvad ootel juba üksikud tütarlapsed, korvikesed täis sinimust-valgeid päevade rinnamärke. Jäädakse seisma, külalised esirinnas. Tervitab Eesti üliõpilaskonna nimel üliõpilask. abiesimees ksv! E. T r e u f e l d t. Tõ-

sine ja põhjalik programmikõne. Lõpetab „Vivat academia“ga, mida lauldakse päris hooga.

Tere tulemast ütleb veel Soome keeles T. Hõimuklubi esimees mag. V. E r n i t s. Ei kuule enam hästi, külalised ja omad askeldavad juba valjusti. Naisüliõpilased kinnitavad soomlastele rinda päevade märgikesi.

Seega on läbi ametlik tervitus üliõpilaskonnalt. Iga mees hakkab iseisvalt tegutsema. Jagatakse ja määratakse korteritesse, otsitakse saatjaid, antakse laiali päevade kavu, osavõtu-kaarte j. n. e.

Plkämööda pudenevad valged mütsid ülikooli eest. Külalised — korteritesse, omad — laiali linna.

Üliõpilaspäevade volitatud esitajate istung üliõpilasmaja koosolekute-saalis.

Ei püsita kaua kodus. Varsti täitub üliõpilasmaja söögisaal einetajaist. Luuakse esimesi tutvusi, käiakse linnaga tutvunemas, vaadeldakse ülikooli, üliõpilasmaja, ülikooli raamatukogu, Toome mäe j. n. e.

Päev on päikesepaisteliseks saanud. Lõbusalt ja rõõmsalt elab ülikooli kvartaal oma uuesti võõbatud hoonete keskel. Palju, väga palju valgeid mütsi. Imetled ainult, kui lustakalt harmoneerib Soome ja Eesti üliõpilasmüts teravas päikesepaistes gruppides seisvate ja läbisegi sõeluvate omade ja külaliste päade kohal.

Pidupäev ka valgele mütsile!

Üliõpilaspäevade avamisaktusel.

Pidulik on kogu vana Tartu. Eriti on seda ülikool. Rohelisi puid täis trepid, majal tuules ja päikeses lehivad pikad Eesti ja Soome vabariikide lipud. Päevad peavad kujunema ka akadeemiliseks rahvuspeoks.

Likumine ülikooli ees silmapaistvalt elav. Tunned, et on kogu ülikoolile pidupäev. Aula rõdud on täis üliõpilasi. Alla saali kogunevad külalised,

avavõõrad, organisatsioonide esitajad, Üliõpilask. Edustuse liikmed. Korrapidajad hoolitsevad kohtade eest. Ruum jääb kitsaks. — Silmad palju tuntud nimesid avavõõraste hulgas.

Väikene ootus. Viimaks astub aulasse hallpää ülikooli rektor prof. dr. med. H. K o p p e l, üliõpilaskonna esimehe ksv! A. P r ü ü s' saatel. Ak. Segakoor laulab maestro L. Helisalu juhatusel „Vivat academia, — Vivat et respublika“, mida kuulatakse püstiseistes.

Eesti Üliõpilask. esimees A. P r ü ü s tõuseb üliõpilaspäevade avajana kõnetooli, andes edasi lühikeses sissejuhatavas kõnes üliõpilaspäevade ja hõimuliikumise sihtmõtted. „Vajame võrdsest üksteist, nii soomlased kui eestlased. Meie rahvaste suurus ja tulevik nõuab üksmeelset tööd. Olgu selle sõbraliku koostöö ja üksteise mõistmise üheks alustoeaks eelseisvad üliõpilaspäevad. Tervitus ja otsekohene sõprusavaldus Eesti Üliõpilaskonnalt Teile külalised Soomest!“ Esimees tunnustab üliõpilaspäevad avatuks.

Koor laulab rõdult „Terve, Suomeni maa“ soomekeelsetel sõnadel. Tugevalt kõlab hoogne laul.

Minnakse üle presiidiumi ja aupresiidiumi valimistele. Eesti üliõpilaskonna poolt esitab ksv! L e o K a n g u r järgmised nimed: üliõpilaspäevade aupresidentiks — Tartu ülikooli rektor prof. H. K o p p e l; presidentideks: A. P r ü ü s — Eesti üliõpilaskonnast, mag. V. E r n i t s — T. Ak. Hõimuklubist; sekretariaati: ksv! E. T r e u f e l d t — E. üliõpilaskonnast, ksv! N. O l l — Tallinna tehnikumist ja ksv! E. L a i d — T. Ak. Hõimuklubist.

Soome poolt seatakse ksv! T a u n o J a l a n t i poolt aupresidentideks: Helsingi ülikooli rektor prof. A. T u l e n h e i m o, Turu Soome ülikooli rektor prof. V. A. K o s k e n n i e m i ja Helsingi Tehnikumi rektor prof. A. L. H j e l m a n; presidentideks: mag. V. H e l a n e n — Soome üliõpilaskonnast, ksv! O. R i n k i n e n — Helsingi Tehnikumist; sekretariaati: ksv! E. V i r t a — Turu Soome üliõpilask., ksv! O. S a n d s t r ö m — Ak. Karjala Seltsist ja ksv! E. P a r i k k a — Helsingi Ak. Hõimuklubist.

Kõik ettepanud nimed võetakse koosolejate poolt elavate poolehoiuavaldustega vastu.

Valimistele järgnevad tervitused. Esimesena kantakse ette Eesti riigivanema J. Teemant'i tervitustelegramm, kes ise ei ole sõita saanud avamise aktusele. Telegramm käib järgmiselt: „Soovin teistele Soome-Eesti üliõpilaspäevadele kordaminekut.“ Järgneb riigihümn vaimustavile ja pidulikult.

Kõnetooli astub auväärne Tartu ülikooli rektor. Tervitab Eesti haridusministri ja Tartu Ülikooli nimel. Rektori sõnad võetakse vastu üldiste meelevaldustega.

Esitatakse Soome haridus- ja välisministri telegrammilised tervitused, millele koor laulab vennasmaa hümn.

Juhataja kannab ette Turu ülikooli rektori prof. V. Koskenniemi tervitustelegrammi.

Järgmisena annab president sõna vanemale hõimutegelasele Eestis prof. M. J. Eisen'ile. Üksmeelse häämelega võtab kogu aula vastu nooruslikult naeratava veteraani, kes soomekeelse rahvalaulu värsis kirjutatud sümpaatse õnnesoovi noortele Soome-Eesti sillehitajatele ette kannab.

Tallinna Tehnikumi üliõpilaskonna nimel tervitab ksv! H. Treumundt, Soome üliõpilaskonna nimel mag. V. Helanen, Turu Soome üliõpilask. — ksv! H. Antilla.

Vahepeäl on saabunud tervitustelegramm ka vennas-vabariigi president L. Kr. Relander'ilt, mehelt keda tema Eesti külaskäigul Eesti üliõpilaskond võis tervitada isiklikult samas aual. Püstiseistest kuulatakse järgmine soomekeelne telegramm: „Võtke vastu minu tänu sõbralikust tähelepanust. Loodan, et Eesti ja Soome üliõpilaste koosolu edendab vennasrahvaste ühiseid püüdeid ja kõvendab Soome-soo ühtekuuluvust.“

Austuse ja poolehoidu avaldused. Koor laulab teistkordselt Soome hümn.

Tervitusi toovad veel: Helsingi Tehnikumilt — ksv! O. Rinkinen, Ak. Karjala Seltsilt — ksv! T. Jalanti, T. Ak. Hõimuklubilt — mag. V. Ernits, Helsingi Ak. Hõimuklubilt — mag. A. Pakaslahti, E. Korporatsioonide liidult — ksv! H. Kolk, Maaalaliste kogude liidult — ksv! A. Öunapuu, E. Ü. karskusühendusest — ksv! K. Laja. Tervituse telegramme, mida ette kantakse, on hulgana nii Eestist kui Soomest.

Sellega on piduliku avamisaktuse kava läbi. Lõppsõnas tänab juhataja president osavõtjaid külalisi ja auvõraid. Koor laulab lõpulauluna L. Helisalu „Maarahva, talupoega vaba maa.“ Aula jääb pikkamööda tühjaks. Külalised ja omad lähevad lõunastama, sest päälõunat algavad juba töökoosolekud. Aeg on kiire.

Ylioppilaskunnan Laulaja' e kontserdil «Vanemuises».

Varakult enne kontserti on kõik pääsetähed müüdnud. On palju neid, kes tühjalt tagasi peavad minema. Saalis on üle 1200 kuulaja. Kuulajate hulgas viibivad haridus-, sise- ja töö-hoolekande ministrid, rektor, prorektorid, riigikohtu esimees ja palju kõrgemaid aukandjaid.

Koor võetakse vastu vaimustusega. Tugevalt mõjub esilauluna eesti keeles ette kantud „Meeste laul“. Palju on laule mida lauljad peavad kordama. Minutitel muutuvad kiiduavalduse hoo lihtsalt tormiks. Kardame „Vanemuise“ lagede ja seinte pärast.

Koorile annetakse tänuks loorberipärgi — Eesti üliõpilaskonnalt, Ak. Segaja Meeskooridelt.

Ettekanded lähevad lõpule; viimaseid laule võetakse erilise hooga. Veel mõned lisalaulud. Siis kuulatakse püsti seistes „Põrilaiste marsi“ temperamentset viisi. Kui ka nüüd veel kuulajad saalist ei lahu, kõlab vägevalt ühise hünni meloodia Soome sõnadel. Kogu saal seisab vaiksest

Kontserdil on lõpp.

Eesruumides plahvatavad lähimivaile kooriliigetel kiiduavalduste hoo. Kõlavad ägedad „Elagu Soome!“ ja „Elaköön Eesti!“ „Vanemuine“ jääb vaikseks.

Õhtu veedavad Soome meeskoori liikmed üliõpilasmajas meie akadeemiliste kooride poolt korraldatud teohtul. Vahelduvalt käivad kõned ja laul laudades. Esimene olemine uues üliõpilasmajas. Natukene kitsas, kuid valge ja kodune. Edustuse saali põrand on tantuks kui loodud.

Ja teine osa külalisi läheb kontserdilt üliõpilaste kohvik „Lindasse“. Kohvi ja tants T. Ak. Hõimuklubilt. Lühikesed kõned vastamisi, elav ja rõõmus vestlus. Osa külalisi asutab end organisatsioonidesse külla minemaks, sest paljudes seltsides ja korporatsioonides on külaliste vastuvõtud. Soomlasi huvitab meie üliõpilaskonna elu. Grupp grupi järele kaob õsesse linna, et saata ülejäänud õhtut eesti üliõpilaste tegelikkudes kodudes.

Meie akadeemiline elu on siiski teine kui Soomes. Rohkem ühtlust, intiimsust ja kodusust. Tugev ja mehine laul käib siin laudades. Kõned on ägedad. Puudub lilleline sentimentaalsus ja lüürika, selleest aga rasket ja sünget paatost. Näha, et iseloomud siiski ühtuvad.

Mehed on leidnud mehi!

Üliõpilaspäevade üldkoosolekuil.

Esimese koosoleku avamine on 20. mihklik. p. kl. 4 p. l. Avab päevade president ksv! A. Prüüs, hiljem presideerib mag. V. Helanen. Aualle on kogunud 300—400 ksv! ksv! ümber, külalisi vähem, omasid rohkem. Kuid puudub piduliku avamisaktuse ruumikitsus. Õhkkond on tõsine ja teaduslik. Vilu — kui tuled päikesepaistelisel tänavalt, kus salkadena lõbusalt liiguvad omad ja võõrad.

Esimesena annab ksv! T. Jalanti ülevaate hõimutööst Soomes. Ta kannab oma töö eesti keeles ette. Teisena kõneleb soome keeles mag. V. Ernits ainet: „Ülevaate hõimutööst Eestis.“

Viimasena kantakse ette prof. dr. J. V. Lehtose referaat: „Usuline element Eestis Kivi teostes.“ Kuna prof. ise Eestisse sõita ei ole saanud,

kannab sisuka kõne soome keeles ette üks Soome üliõpilaskonna esitajaist.

Järgmine töökoosolek peetakse aual 21. mihklik. p. kl. 12 p. l. Koosolekul viibivad ka hra haridusminister J. Lattik ja hra siseminister H. Laretei. Juhataja tervitab ja tänab oma avasõnas isiklikult ilmunud Vabariigi Valitsuse liikmeid.

Haridusminister J. Lattik tervitab vaimustavas kõnes Soome-Eesti sillehitajaid, tähendades, et sild saab valmis siis, kui kummalgi pool lahte kõneleb ühine suur mure ja seisatakse ühise tormi ees, — siis keset tormisemat ööd saab valmis sild, vaikselt, salamahti. Kuid siis on Soome ja Eesti seotud ka jäädavate sidemetega, mis kannavad aastasadu tulevikku. Minister soovib osavõtjatele jõudu ja vaimustust, ühistunnet ja tuld.

Järgnevad siseministri H. Laretei tervitussõnad. „Sugurahvaste vahel võib valitseda sõprus ning tõusta kokkulepped ainult siis, kui mõlemad rahvad ise tahavad üksteisele võrdsetena otsekoheselt ja hääsoovlikult läheneda. Teie akadeemilised noored peate selle tahte süvendamiseks enda ja oma üle pühendamada!“ Soovib õnne päevadele.

Edasi kantakse ette rida Soome ja Eesti tähtsamalt kultuur- ja poliitikategelasil saabunud tervitustelegramme.

Sellele järgnevad kavas ettenähtud referaadid. Kõneleb kirjanik Friedebert Tuglas: „Eesti kirjanduse arenimusteelt.“ Sügava huvi ja tähelepanekuga kuulatakse põhjalikku käsitlust mehelt, kes Soome kirjanduse hülge-teoste avamiseks eesilastele nii palju teinud. Kestvad vaimustuseavaldused kõne lõppemisel.

Teisena kõneleb prorektor prof. Juhan Kõpp, kes käsitab teemi: „Eesti uuemaid usulisi liikumisi.“ Huviga kuulatakse meil juhtivaima kiriku ideoloogi ettekannet. Palju on selles aluseid rajavat, nii et kahju, et aual siiski nii piiratud hulk kuulajaid.

Aja puudusel lõpetatakse teine täiskoosolek sellega.

Üldkoosolekute lõppistung algab 22. mihklik. p. kl. 1.20 min. Avab ja juhatab mag. V. Helanen. Loeb alguses ette rea saabunud tervitustelegramme.

Sõna saab esimesena kõne esitamiseks dr. theol. A. Lehtonen — Soomest, kes käsitab eesti keeles ainet: „Soome usulised liikumised.“ Kiiduavaldused selle lõpul.

Väikese vaheaja järele kuulatakse ära mag. V. Ernits'a referaat soome keeles ainet: „Ülevaade kaugemate hõimrahvaste kultuurilise olukorra kohta.“ Referent selgitab oma kõnet vastava kirjanduse ja maakaartide abil.

Kavas ettenähtud ettekanded: „Soome üliõpilaskond olevikus“ cand. E. Einjõlt ja „Eesti üliõpilaskond arenemisteel“ ksv! Hugo Kukkelt jäetakse aja puudusel kavast välja, sest et nimetatud ettekanded on juba ilmunud trükilt „Hõimualbum I.“ Kavast langeb välja ka II Soome-Eesti-Ungari üliõpilaspäevadest osavõtu küsimus.

Juhataja kohale asub ksv! A. Prüüs, kes kannab ette üliõpilaspäevade volitatud esitajate istungite aruande ja resolutsioonid. Teisena esitab samad resolutsioonid president mag. V. Helanen soome keeles, mille järele istumise juhataja otsused üldkoosoleku poolt kinnitatakse loeb.

President A. Prüüs teatab, et üldkoosoleku päevakord on seega läbi. „Oleme lõpule viinud üliõpilaspäevade üldkoosoleku, ära kuulates mõlema maade esitajate ettekanded. Need on väikene, kuid tõsisem ja sisukam osa meie ühisest tööst. Teile Soome esitajad annan mina edasi Eesti üliõpilaskonna tervitused. Ütelge oma kaasvõitlejatele, et meie siit Soomelahe lõuna rannikult saadame neile kõige südamlikumaid sõprusavaldusi.“

Tunnistab üliõpilaspäevade lõppkoosoleku suletuks.

Linnas ja väljasõitudel.

Kuid mitte ainult töökoosolekud ei kujutanud üliõpilaspäevi. Need olid küll see tõsine osa, tooniandev ja eesrinnas seisev, kuid siiski veel mitte kõik.

Kavas olid ette nähtud ka üliõpilaskonna, ülikooli ja linnaga tutvumine, etendus „Vanemuises“, filmi vaatlemine, vastuvõttud üliõpilaskonnalt, hõimuklubilt, ak. kooridelt ja organisatsioonidelt. Õhtud kaovad üliõpilasorganisatsioonide külastades ja päevad liikudes linnas.

Sõidetakse Raadile Eesti Rahva Muuseumi vaatama. Tutvunetakse uuesti korraldatud kogudega. Jalutatakse parkis, mis tõsiselt ilus oma sügistes värvides. Seletusi annab muuseumis dir. J. Manninen, lahkelts saadab ja võtab kaasmaalasi vastu ka pr. Manninen.

Ühel õhtupoolikul kogunetakse sadamasse, asudes sõjaläevale selleks, et sõita lühikesele veereisile ka väljaspool linna. Madalate kallaste vahel liigub laev, täis kiilutud valgeid müste. Vesteldakse ja ollakse rahul ilusa päikesepaistelise sügisilmaga.

Luuja. Vastas lahke pererahvas. Kaugelt silmame pr. Haini, kes pidanud nii mõndagi välismaalast vastu võtma ja saatma oma armsa ja külalisrõõmsa kodu piirides. Hää, et nii sümpaatlikke külalisarmastavaid kohte on meil linna läheduses. Aega on küll ainult mõned tunnid, kuid püütakse neid ka kasutada kõige hoogsamini. Tantsitakse murul, süüakse õunu, juuakse pilma ja saadakse nii mõnegi tudenginaljaga maha. Kuid aeg on siiski kiire ja õhtul ootab jällegi linn.

Pimeneb, kui üle kitsa laevasilla uuesti laevale ronime. Kuu ujub kusaigilt pilve tagant. Viluks tõmbub, kuid rõõmsalt kõlab orkester ja hoogsalt käib laevalael tants. Kitsas — kuid läbi saab.

Varsti paistavad Tartu tuled — enne ühelt poolt laeva, siis teiselt poolt ja juba liigub laev kaldal asuvate majade siluettide vahel. Uuesti üle kitsa laevasilla ja olemegi tagasi õhtuses linnas. Mõned silmapilgud vaba aega, õhtu-

söök, riietumine ja vaja rutata üliõpilasõhtule „Vanemuises“.

Õhtu on korraldatud Eesti üliõpilaskonnalt külaliste auks. Ruumid täituvad kiiresti omadest, aukülalistest ja võõrastest lahe tagant. Mõnelegi ei jaktu kohta.

Tüsedat tervituse Soome üliõpilaskonnalt eesti keeles esitab mag. V. Helanen. Väljapaistvate sõnadega käsitab see optimistlik hõimumees mõtteid kahe vennasrahva tuleviku võimalustest. Eesti poolt kõneleb mag. J. Mägiste. Kõnelele järgneb rõõmus koosviibimine, kuni hiline aeg sunnib koju puhkama, sest järgmine päev ootab.

Kõik see on teine külg üliõpilaspäevadest — see osa, mis kannab seda puht tudenglikku ilmet. Päev ja aeg peab minema kiirelt ja lõbusalt! Nukurustamiseks pole silmapilg — seda ainult pole kavas ette nähtud.

Aeg on aga siiski lühikene ja kolm päeva ei ole igavik. Kõik läheb ilmas oma loomulikule lõpule ja pidupäevad alati kiiremini kui tõsise töö silmapilgud. Ja õnnelik see, kellele jäävad mälestused.

Meile eestlastele jäi neid. Ilusaid ja helgeid.

Volitatud esitajate istungitel.

Istungeid peetakse Eesti üliõpilaskonna koosolekute ruumis. Esimene on 20. miiklik. p. kl. 6.30 min. Avab ja juhatab ksv! A. Prüüs.

Volitatud esitajaina võtavad osa Eesti poolt: Arnold Prüüs, Leo Kangur, Herbert Kolk, Edgar Treufeldt, M. Mihkelson, E. Kääparin — Eesti üliõpilaskonnast; Nikolai Olli ja Hans Treumundt — Tallinna Tehnikumi üliõpilask.; mag. Villem Ernits ja mag. J. Mägiste — Tartu Ak. Hõimuklubist.

Soome delegatsiooni kuuluvad: mag. V. Helanen ja Eino A. Einö — Soome üliõpilaskonnast, Hannes Anttila ja Erkki Virta — Soome Turu üliõpilaskonnast, Arvo K. Tanila ja Olavi Rinkinen — Soome tehnikumi üliõp., Tauno Jalanti ja Ossian Sandström — Ak. Karjala Seltisist; Helni Katajavuori, mag. Aaro Pakaslahti ja Eino Parikka — Helsingi Ak. Hõimuklubist.

Koosoleku kestvusel puudutatakse elavas korras kõiki elulisemaid hõimutegevusalasid. Kõneldakse eesti ja soome keeltes, kusjuures ainult osaliselt tõlgitakse. Enam-vähem aga mõistetakse üksteist vastamisi ka ilma tõlkimiseta.

Valitakse neljaliikmeline komisjon avaldatud mõtete kokkuvõtmiseks ja resolutsioonide formuleerimiseks. Eesti poolt esitatakse komisjoni ksv! E. Treufeldt ja mag. V. Ernits, Soome poolt mag. A. Pakaslahti ja ksv! T. Jalanti.

Järgmine esitajate koosolek peetakse 22. miiklik. p. kell 10,30 min, kus arutuse alla võetakse eelmisel koosolekul valitud komisjoni poolt esitatud resolutsioonid. Viimased võetakse enamuses paranduste ja muudatustega vastu ja antakse redaktsioonikomisjoni läbiva-

tamiseks, kuhu valitakse Eesti poolt ksv! A. Prüüs ja mag. V. Ernits, Soome poolt ksv! T. Jalanti ja ksv! A. A. K. Tanila.

Mag. A. Pakaslahti ettepanekul otsustatakse Soome-Eesti-Ungari kultuurkongressi asjus Ungaris moodustatud suurtoimkonnaga ühendusse astuda ja juba hiljem siis konkreetseid seisukohti võtta.

Päevakord on läbi arutatud. Juhataja lõpetades istumist tänab volitatud esitajaid tehtud töö eest, eriti märkides seda südamlikkust Soome esitajate huvi ja tahtmist ühiselt ja üksteist hinnates töötada koos.

Tehtud töö nimel avaldab Soome delegatsiooni poolt tänu mag. A. Pakaslahti.

Lahkumine.

Viimne päev. Päälelõuna veedetakse kinos filmi „Kaameraga läbi Eesti“ vaatlemises, õhtuks on „Vanemuises“ ette nähtud V. Mettuse „Jõrgeni püha.“ Selle lõppemisel viimne õhtusöök üliõpilasmajas Varakult kogunevad pakid iseeneest kõrgesse kuhja, oodates jaamasatmist. Omad kaasvõitlejad on kurvad ja hajameelsed. Kahju nagu millestki. Aetakse viimseid jutte, vahetatakse aadresse, jäetakse jumalaga.

Selge öö. Reljeefselt eralduvad ülikool ja üliõpilasmaja pimeduses. Ülikooli ümbrus muutub kella lähenemisega üheteistkümnemele ikka elavamaks. Kogunevad külalised ja omad. Tullakse salgakades ja üksikult. Kõigil on saatjaid, kõigil on lilli.

Jõuab orkester.

Aeg on nii kaugel, et tarvis on riietuda. Seatakse end ridades ülikooli ette. Palju on saatjaid. Imestad, kust on kõik need üliõpilased tulnud. Keegi ei ole neid kutsunud, kuid paljud on siiski end sunnitud tundnud tulema.

Pimedas ei tunne kedagi. Kõik sulab ühte. Säl ja siin lõõvad järsult põlema tõrvikud. Nii tuttav pilt Tartu alma materi kodanikule Vana traditsioon, saata omi sõpru põlevate faakelitel valgustusel. Eredalt ja tumepunaselt lõõb leek saatjate ja saadetavate nägudele. Tunned tõrva ja suitsu teravat lõhna.

Juure tuleb üliõpilasi. Koos on tuhandeid. Kõik on valmis liikumiseks.

Viimne tervitus ja mõnesõnaline jumalagajätt ksv! Leo Kangur'ilt. Ühine eestlaste mürisev „Elagu!“ Soomele. Jumalagajättev „Vivat academia“.

Lahkujate poolt hüüab mõned sõnad Soome esitaja. Sellele tugev, Soomele iseloomulik „Eläköön!“ Eestile.

Veel silmapilg ja orkester algab lõbusat marssi. Liigutakse. Ees Soome ja Eesti lipud. Tänavate veered täis rahvast. Tähelepanematult kaob maa. Viimane sirge allee enne jaama. Ühinevad veel üksikud hiljaksjäänud külaliste grupid saatjatega. Umbrust valgustab värisev tõrvikute kuma.

Perroon. Täis kiilutud rahvast. Keegi ei taha asuda esimesena vaguneisse. Suomen Ylioppilask. Laulajat annavad veel paar hoogsat laulu. Kuid ärasõit

ootab, peab ronima üle vaguni läve, sest midu läheb rong ja jätab maha.

Vagunite uste ja akende alla kogub omi ja külalisi. Jaamaesine on murrul täis saatjaid. Ei puudu ka vilistlased. Lõppjumalagajätmised. Viimsed käe surumised ja silmisse vaatamised. Las-

takse elada soome tütarlapsi, hõimuarbastust ja üliõpilaspäevi ja kõike mida veel elada lasta võib.

Osa seisab ja vaatleb kurvalt, teine osa tegutseb hoogsalt ja ägedalt. Järsku liigub rong. Gaudeamus! Veel kord — elagu! Üldine segadus saatjate hulka-

Lehvivad mütsid, rätikud. Vagunid lähevad mööda ja kaovad pimedusse . . .

Nägemist kunagi tulevikus. Elagu Soome ja Elagu Eesti!

Läbi on üliõpilaspäevad.

O. R. ja L. K.

Akadeemiline kroonika.

Akad. kirjandusühingu

1926/27 a. juhatusse on valitud: esimeheks prof. G. Suits, liigeleks V. Adams, A. Anni, S. Holberg, M. Lepik, A. Palm ja O. Urgan. Kujutava Kunsti Osakonna juhatajaks kinnitati E. Markus; Toimetuste toimkonda valiti endised prof. G. Suits, mag. A. Anni ja mag. J. Schwalbe; revisjonkomisjoni H. Evert, H. Mugasto ja O. Stamm; Kultuurkapitali Kirjanduse sihtkapitali valitsusse mag. J. Schwalbe.

Eestlane Helsingi ülikooli doktoriks.

Magister A. Tammekann on pärast ülikooli õppimise lõpetamist Tartus, kus ta eriti professor J. G. Granö õpilane olnud, Helsingisse läinud ja sääl kauemat aega endise professori juhatusel edasi töötades ennast täiendanud. Nüüd on ta niikaugale jõudnud, et 19. mail Helsingi ülikoolis oma doktori väitekirja kaitses, mis Eesli kallaste moodustamist Soome lahe ääres käsitleb.

Kodumaa stipendiaatideks

kinnitati end. välismaa teadusl. stipendiaadid loomaarst Joh. Karlson ja Joh. Tomberg.

Mõlemad olid ülikooli poolt teaduslikul otstarbel välismaale komandeeritud ning jõudeid käesoleva semestri alul Tartu tagasi.

Välismaal olles on hra J. Karlson Viinis dr. med. vet. kraadi omandanud, kuna hra J. Tomberg kaotab Tartus promoveerida.

Vastutav ja päätoimetaja: V. Adams. Toimetuse sekretäär: E. Raudsepp. Liikmed: K. Kesä, E. Treufeldt.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Rätsepaäri

Max Johanson

Tallinn, Lühikejalg nr. 6. Kõnetraat 30-89.

Teatab oma austatud tellijatele, et rikkalik valikus hooaja moodsad riided on kohale jõudnud Inglismaalt.

Uuemad Londoni uudised.

Kõige maitsevamad toidud üliõpilastele

valmistatakse

Küütri tänav nr. 8.

Söögisaal on avatud
hom. kella 8 kuni õhtu kella 10-ni.

Moodsam, täielikum ja odavam

juuksetööstuse-äri

Eestis

Tartus, Jaani t. 16, Raatuse taga,
Daamide-, herrade- ja teatri-
coiffeur-salongid. Manicure.

Äris ainult esimese järgu tööjõud.
Eeskujulik puntus. Jootraha ei võeta.

Austusega J. Luksep.

Moe-, pudu- ja pesuäri VENNAD LEPP

Tartus, Kaubahoov nr. 2. -- Kõnetr. 4-81.

Alaliselt suur valik: värvilisi ja valgeid triiksärke, kraesid, manshette, kaelasidemeid, siidikaelashalle, trakse, kindaid, sukki, sokke, meester. ja naister. pesu, koetud vill. naister. jakke ja veste, laste ja spordikostüüme, pitse, pesatse ja kõiksuguseid hooaja moe-, pudu- ja pesukaupu.

Vihmavarje, jalutuskeppe. Villast lõnga rohkeis värves.

D. M. C. käsitööniite.

Lastesaapaid, tennis-, võimlemise- ja hommikkingi.

Meester., naister. ja laste **kalosse.** Igasugune korralik auruga **riietevoltimine.**

Hinnad võistlemata odavad.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Üliõpilastele 5—10% hinnaalandust!

Kohvik ja kondiitri äri O.Ü. „LINDA“

Suurturg 2, II korral

Suurim ja mugavim kohvik Tartus.

Alati saadaval kõrges häädukes kõiksugu kondiitri saadused ja mitmesugused joogid.

Tellimised tortide, kringlite, stritse-lite jne. pääle täidetakse korralikult.

Tellimiste päält üliõp.-organisatsioon. hinnaalandus

Igapäev k. 5-7 p. I. kontsert- muusika.

Kondiitri äri ja kohvik

H. FEISHNER

Harju tän. 45. Tel. 19-50!

Oma töökojas valmistatud

Üldmütse pesu- Värvimütse
sametist
kõiksugu

funtud häädukes.

Kõik- suures valikus
sugu Karusnahad kohale jõudnud

Hinnad võistlemata odavad.

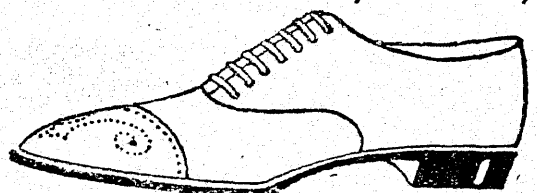
Austusega **R. Jakobson.**

Tartu, Uueturu tän. nr. 8.

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, KÜÜNI T. 4,

Soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täieliku vastutusega töö eest.

„Estoking“ jalanõud valmistatakse kõige uuemate mudelite järgi

„Estoking“ jalanõud valmistatakse kõige parematest materjalidest

„Estoking“ jalanõud on seepärast nägusad ja vastupidavad

„Estoking“ jalanõud on sealjuures võrdlemata odavad

„Estoking“ jalanõud on igalpool tuntud ja nõuetavad

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

J. G. KRÜGER

RAAMATUKAUPPLUS

Rüütli tän. 11. Telefon 7-60.

Saadaval kõik ülikooli õpiraamatud.

Täidetakse kiiresti tellimisi raamatute ja ajakirjade pääle

Rikkalik ladu raamatuid kõikidelt teadusealadelt.

Literatuur.

Kunst.

Raamatu-uudissed kiired ja tasuta. Kataloogid.

II korral. nr. 3. Wiru tän. nr. 3. II korral.

Inglise kaleviäri

S. PALEY, London

Tallinna osakond.

Londonist kohale jõudnud suures valikus sügise- ja talvepalitu- ja ülikonnariideid.

S. PALEY

II korral. nr. 3. Wiru tän. nr. 3. II korral.

Hind 25 marka.

Roman Gutmann

Kompveki- ja šokolaaditööstus.

Vallikraavi t. nr. 8. Kõnetr. 500.

Asut. 1905. a.

I kl. juuksetööstuse-äri

A. RAUD

Asutatud 1911. aastal.

Äris töötavad ainult I klassi väljaõppinud jõud. Töö kiire, puhas ja korralik.

Jaani t. n. 8, Barklai platsi taga, K. Unger'i äri kõrval.